

*Τὸ ἀγαθὸν εἶναι ἐξ ἑνὸς ἢ
Κυρίου καὶ Πατρὸς ἑνός*

οἱ δὲ Χ. Νεοφύτος
ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ * * * * *

* * * * * ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΩΣ

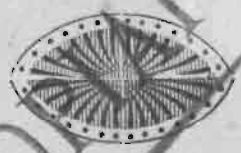
(1644 - 1688)

ΕΓΡΑΦΕ

ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ

*Ἐπιτομή τοῦ Χ. Κόρυθα
καὶ
ἄρ. 154 =*

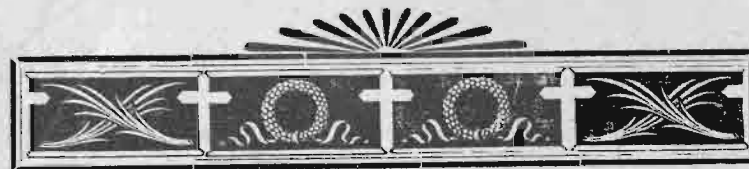
ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΡΑΚΙΚΑΙ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΠΟΛΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1913

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΑΛΗΣΤΟΝ ΜΝΗΜΗΝ

ΤΩΝ ΠΡΟ ΗΜΩΝ

ΕΛΛΗΝΩΝ

ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΠΟΛΕΩΣ

ΙΕΡΟΝ

ΕΙΣΜΑΝΟΥΣΙΟ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΩΣ

Τὴν ἔκδοσιν τῆς παρούσης διατριβῆς ἐπιβάλλουσιν αἱ ἡμέραι, ἃς διανύομεν. Τὸ μικρὸν τοῦτο βιβλίδιον ἀναγνώσουσι βεβαίως εὐχαρίστως οἱ καυχώμενοι διὰ τὸ λαμπρὸν παρελθὸν τῆς ἐπιφανοῦς Ἀδριανοπόλεως, οἱ βεβαίως εἰσθανόμενοι τινὰ θλίψιν ἐπὶ τῷ ἀβεβαίῳ μέλλοντι τῆς ἑλληνικῆς—διὰ τόσων αἰώνων—κοινοτήτος, ἀκριβέστερον εἰπεῖν τοῦ ἑλληνικοῦ—ἐπὶ τόσους αἰῶνας—πληθυσμοῦ αὐτῆς. Μετὰ τὸ παρὸν βιβλίδιον ἐκδοθήσονται «Γράμματα ἐκ τοῦ Ἀδριανοῦ πόλεως», συμβολή τις ὄντα εἰς τὴν ἑλληνικὴν αὐτῆς ἱστορίαν, ἣν βεβαιοὶ καὶ ἡ παροῦσα περὶ Νεοφύτου μητροπολίτου αὐτῆς ἀφήγησις, ἣτις καθιστᾷ γνωστότερα τοῖς ἡμετέροις ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν γεγονότα τινὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ κοσμικῆς ἱστορίας τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος. Μέρος τῆς παρούσης διατριβῆς ἐξεδόθη διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» τοῦ μηνὸς ἀπριλίου τοῦ ἔτους τούτου, 1913.

Τὴν ὅλην ὕλην—ἔμοι τοῦλάχιστον—πρὸς ἔκθεσιν τῆς πολιτείας καὶ τοῦ βίου τοῦ Νεοφύτου παρέχεται τὸ 553 χειρόγραφον τοῦ ἐνταῦθα ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου, φέρον ἐν τέλει ἀπὸ τῆς 470 σελίδος, καὶ κατόπι συναρραμμένων τινῶν ἀσχέτων ἀλλήλαις διατριβῶν, ἄθροισμα ἐπιστολῶν πρὸς τὸν Νεόφυτον καὶ τούτου τινὰς ἀποκρίσεις.

Τὸ χειρόγραφον τίθησιν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συλλογῆς τὰς λέξεις «Ἐπιστολαὶ διαφόρων διαφόρων (δὶς ἐπαναλαμβάνον τὴν λέξιν) διδασκάλων καὶ σπουδαίων ἀνδρῶν καὶ ἐλλογίμων, πεμφθεῖσαι τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ κὺρ Νεοφύτῳ, τῷ ἐκ τῆς παλαιᾶς Ἡπείρου». Μετὰ τὴν προτακτέαν τῆς παρουσίας διατριβῆς ἀγγελίαν ὅτι, ὁ γραφεὺς τοῦ κώδικος 553 τυγχάνει ἀμαθῆς, περιττὸν ἵνα σημειώσω ὅτι, ἀπὸ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης ἀναμνησθάνομεν ὅτι ἦν λογιώτατος ὁ Νεόφυτος καὶ ὅτι ἐκ τῆς παλαιᾶς Ἡπείρου κατήγετο· τοῦτο δ' αὐτὸς οὗτος ἔγραφε περὶ ἑαυτοῦ· ἐν τινι χειρογράφῳ τῆς συνοδικῆς ἐν Μόσχᾳ Βιβλιοθήκης σημειοῦται ὅτι τοῦτο προωρίζετο «εἰς χρῆσιν Νεοφύτου μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως τοῦ ἐκ τῆς παλαιᾶς Ἡπείρου». Ὅτι μέτοχος δ' ἦν παιδεύσεως ὁ ἀνὴρ—οὐχὶ μεγάλης ἴσως—ἀποδεικνύουσιν ἐπιστολαὶ τινες αὐτοῦ, διακρινόμεναι καθὼς καὶ τινων—πολλῶν—«λογιωτάτων» διὰ τὸ ἐξεζητημένον τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν λέξεων, ἀποδεικνύει δὲ καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ σχέσις ἀνδρῶν ἐλλήνων λογίμων, τιμῶντων καὶ μαρτυρούντων τὴν παιδείαν αὐτοῦ, οὐχὶ τι ἔκτακτον ἴσως οὖσαν χρῆμα. Μαρτυρίαι τινὲς παρατεθήσονται κατωτέρω πείθουσαι τὸν ἀναγνώστην περὶ τῶν γνώσεων τοῦ Νεοφύτου.

Τὰς ἀρετὰς τοῦ Νεοφύτου παριστῶσιν οἱ πρὸς αὐτὸν γράφοντες· ἐγὼ δὲ περιορίζομαι μόνον εἰς τὰς τοῦ Νεκταρίου καὶ τοῦ Γερμανοῦ Νύσης, τοῦ Ἰωάννου Καρυοφύλλης καὶ τοῦ Δοσιθέου Ἱεροσολύμων κρίσεις· Ἐγράφεν ὁ πρῶτος τῷ 1660, πρεσβύτερος ὢν ἔτι καὶ δικαῖος τῆς τοῦ Σινᾶ μονῆς, συνιστῶν μοναχοὺς σιναΐτας ἀπερχομένους εἰς Ἀδριανουπόλιν πρὸς ἐξαίτησιν ἐλέους ὑπὲρ τοῦ μοναστηρίου· «ἐμπεφύκει γὰρ τῇ καθαρᾷ σου ψυχῇ πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς καὶ τὸ πρὸς τοὺς

φίλους στερέμνιον». Ὁ δ' αὐτὸς ἐξ Ἰασίου γράφων, ὡς Ἱεροσολύμων πατριάρχης, τῷ 1663, σὺν ἄλλοις ἀποφαινεται· «τεθαύμακα δὲ ὅτι, ἐν τοῖς τοιούτοις οἷς γράφεις τοιαύτας ἐξυφαίνεις τὰς ἐπιστολάς, ὀνομάτων κάλλει καὶ φωνῆς γλαφυρότητι κεκοσμημένας, καὶ οἶον εἶπεῖν ποικιλοτέρας τοῦ Πηγελόπτης ἱστοῦ». Ἐν νεωτέρῳ δὲ γράμματι, ἀπὸ τοῦ 1672, ὁ Νεκτάριος ὡς πρῶτον Ἱεροσολύμων, ἀποπέλλων τῷ Νεοφύτῳ τὴν ὑπὸ Συροπούλου Ἱστορίαν τῆς ἐν Φλωρεντία Συνόδου, φιλόβιβλον παρίστησι τὸν λόγιμον τῆς παλαιᾶς Ἡπείρου γόνον· «οἶδα γὰρ σου τὴν θεοσέβειαν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι βιβλιοθήκην τελείαν συναθροῖσαι ὑπὸ τῆς ἄγαν σου φιλομαθείας ὀρμώμενος καὶ τῆς πρεπούσης ἀρχιερατικῆς ἀξίας σπουδῆς. Τίς γὰρ ἄλλος ἐπιμονέστερόν σου ταῖς ἱεραῖς βίβλοις ἐντροφᾶν εἶωθε καὶ πολυπειρίαν ἐκ τούτων ὅτι μάλιστα συνελέξατο». Ἐγράφεν ὁ δεύτερος, ὁ Γερμανὸς δῆλον οὖν ὁ Λοκρός, ὁ κατὰ πᾶν γεγονὸς καὶ πᾶσαν ὑπόθεσιν ἀσχάλλων καὶ μεμψιμοιρῶν ἄλλ' ἐπαινῶν τὴν τῷ Νεοφύτῳ «πρὸς τοὺς ξένους ἐνοῦσαν δεξίωσιν» ὅτε συνίστα αὐτῷ τοὺς ἐκ Κυζίκου πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν ὀδεύοντας ἄρχοντας, ζητῶν ἵνα φιλοξενηθῶσιν ἐν τῷ μητροπολιτικῷ οἴκῳ, καὶ ἐξ ὧν ἐπαινεῖ «τὸν κὺρ Λαμπροηγὸν, ὅς ἐπὶ συνέσει διαβεβόηται καὶ συνδρομῇ τῷ ἁγίῳ Κυζίκου».

Καὶ παρὰ τῇ βλαχικῇ δὲ αὐλῇ καὶ παρὰ μουσουλμάνοις, ὡς φαίνεται, ἐτιμᾶτο ὁ Νεόφυτος, καὶ αὐτὸς ὁ Γερμανὸς ἐτόλμησεν εἶπεῖν ποτε ἐνώπιον τοῦ ἡγεμόνου Βλαχίας καὶ τινων τοῦρκων ὅτι· ἡ Ἀδριανούπολις ἀνευ τοῦ Νεοφύτου «οὐδ' ὀβολοῦ τιμῆς ἀξία».

Ὁ μέγας λογοθέτης Καρυοφύλλης ἐπιστέλλων τῷ 1644 μαρτυρεῖ καὶ οὗτος, ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Νεοφύτου· «ἀνδρῶν ἀγαθῶν παρ' οὐδενὶ τὰ δευτερεῖα φέρεις, μᾶλλον δὲ νικᾷς ἅπαντας, συνέσει

μὲν τοὺς ἐπὶ συνέσει μέγα φρονοῦντας, κοσμιότητι δὲ οὐ μόνον τοὺς καθ' ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ πλείστους τῶν πά-
 λαι· καλοκάγαθία δὲ τρόπων ὅτι γνώριμος πᾶσιν οὐδ' οἱ
 βασκαίνοντες ἀντιλέγουσι». Μετὰ τρία ἔτη ἔγραφεν
 αὐτῷ· «καὶ ἔστιν ἰδεῖν, ὡς ἐν τῷ πολυάστρῳ οὐρανῷ,
 τῇ σῆ σεμνοπρεπεῖα ἀστεροειδεῖς, ἢ μᾶλλον ἡλιοειδεῖς
 ἀρετὰς ἡρμοσμένας ἀλλήλαις καὶ οἶονεὶ σύμφωνον ἀ-
 ποτελούσας χορείαν, τὸ πρῶτον μετὰ τοῦ περιφανοῦς,
 τὸ μέτριον μετὰ τοῦ κοσμίου, τὸ μειλίχιον μετὰ τοῦ
 ἀφιλοπροσώπου, καὶ τᾶλλα, ὅσα λόγος ἀδυνατεῖ πα-
 ραδοῦναι γραφῆ».

Τὰ τοῦ Δοσιθέου ὑπερτεροῦσι πάντων τῶν ἄλλων
 ἐγκωμίων, ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ· ἐν
 μιᾷ τούτων λέγει χαριεντιζόμενος, τῷ 1673 ἀπὸ Κ) πόλεως·
 «Ὡς ἄδικος εἶ σὺ καὶ τῶν ἀδίκων ὁ ἀδικώτατος, ἀλλὰ
 καὶ ἄρπαξ, ἀλλὰ καὶ πλεονέκτης, ἀλλὰ καὶ φίλος ἀφι-
 λος· καὶ γὰρ ἦρας μετὰ σεαυτοῦ τὰ βασίλεια, ἦρας τῆς
 τέχνης πᾶν τὸ ἐξάφρισμα, ἦρας πᾶσαν τῆς Βασι-
 λίδος τὴν εὐκοσμίαν καὶ τὴν λαμπρότητα. Ὅπισω κα-
 τέλιπες πάντα φιλότιμον καὶ φιλόξενον, ναὶ μὴν καὶ
 πάντα ἐπιτήδειον περὶ τὰς λατρείας τῶν μεγιστάνων·
 νῦν δ' αὖθις καὶ τὰ γένη τῶν γλωσσῶν ἐλθόντα πρὸς
 ἡμᾶς κέκλοφας, ἦρας, ἔχεις, κατέχεις· τέλος δὴ καὶ τὴν
 σοφίαν κέκλοφας, ἄδικε, ἄσπλαγγνε καὶ πλεονέκτη·
 πεπλεονέκτηκας κἂν τῷ κολοφῶνι τῆς ἀκροτάτης φι-
 λοσοφίας, οἴμοι, ὡς λίαν λιθοῦργος καὶ φίλαντος·
 οἴμοι, καὶ Ἀλέξανδρον τὸν τῶν σοφῶν ὑπατον ἦρας
 ἀφ' ἡμῶν καὶ ὡς περ μαγνητὶς βιαιοτάτη ἔσυρας εἰς
 σεαυτόν. Κορέσθητι· φάγε ἄρτον δόξης καὶ μεγαλειό-
 τητος· πῖε οἶνον τῆς σοφίας· καὶ ἠδύνθητι ἀρεταῖς καὶ
 κόσμῳ, ὃν εἶχον δεινῶν παραμύθιον
 Ἄν καὶ ἐν τῷ μετὰ θάνατον βίῳ οὕτω πλεονεκτήσης,
 ποῦ στησόμεθα ἡμεῖς; Πάντως γὰρ, ὡς τῆς ἀρετῆς

φίλος, ἐν παραδείσῳ οἰκήσεις, ἔσω δὲ ἰὼν πάντας οὐ
 λήψῃ πρὸς σεαυτόν· παντοῦ χωρήσεις, ἡμεῖς δὲ τί γε-
 νόμεθα
 ὡς γὰρ ὁ Παῦλος ἐσώθη Καίσαρα ἐπικαλεσάμενος,
 οὕτω καγὼ τὸν Ρώμης ἐπίσκοπον ἐπικαλοῦμαι, ὡς
 τὰς κλεῖς ἔχοντα τοῦ παραδείσου, ἵνα ἔξω σε βάλῃ,
 ἔξω σε ἐάσῃ· ἂν γὰρ αὐτὸς ἔξω μείνης, εὐροῦμεν τό-
 πον ἐν τῷ παραδείσῳ· εἰ δ' αὖθις καὶ τῷ πάπα, οἴ-
 μοι, τὰς κλεῖς ἐγκαταλιπεῖν ἐν τῷ τῆς σινιὸρ Καλίνας
 προσκεφαλαίῳ συμβέβηκε, δέος μὴ εἰς πηδῆσας εἰσέλ-
 θῆς, ὅθεν οὐκ οἶδα πῆ φέρων ἐμαυτόν· θήσω καὶ
 πῶς σε συστείλω τῆς ἀπληστίας» κλπ.

Παρατρέχων οἰανδήποθ' ἑτέρου γνώμην καὶ κρίσιν
 καὶ τιθεὶς τελευταίαν τὴν τοῦ τσάρου Ἀλεξίου, δρα-
 ξάμενος ἤδη τῆς τοῦ πολυμαθοῦς Νεκταρίου καὶ τῆς
 τοῦ ἱεμψιμοιροῦντος καὶ ποθ' ὑβρίζοντος διδασκάλου
 Γερμανοῦ τοῦ Λοκροῦ, τούτου μίαν τελευταίαν ἐπι-
 στολὴν παρατίθημι, καθὼ σχέσιν ἔχουσαν πολλὴν πρὸς
 τὸν βίον μὲν ἐν γένει, μάλιστα δὲ πρὸς αὐτὴν τὴν ἡ-
 λικίαν τοῦ Νεοφύτου· ἀλλ' ἵνα μὴ πράξω πρωθίστε-
 ρόν τι, τὰ κατὰ τὴν οὐ βραχεῖαν ἐν τῇ Ἀδριανοῦ πόλει
 ἱερατεῖαν αὐτοῦ δι' ὀλίγων ἐκτίθημι, διότι καὶ ὀλίγι-
 στα γινώσκομεν περὶ αὐτῆς.

Ἀπὸ τῶν ἐν τῇ «Νομικῇ Συναγωγῇ» πατριαρχικῶν
 καὶ συνοδικῶν γραμμάτων μανθάνομεν ὅτι, ὁ Νεόφυ-
 τος ἦν διάκονος τοῦ μακαρίου πατριάρχου Παρθενίου
 Β' τοῦ Ὁξέως (κοινῶς τουρκικώτερον Κεσκίνη), καὶ
 μητροπολίτης Ἀδριανοπόλεως ἐψηφίσθη κατὰ τὰ τέλη
 Σεπτεμβρίου ἢ κατ' ἀρχὰς ἴσως Ὀκτωβρίου τοῦ 1644.
 Ἐκλεξάμενος αὐτὸν ὁ Παρθένιος, εἰς συμφωνίαν προ-
 ἔβη μετ' αὐτοῦ τυραννικῆν, ἀναγκάσας τὸν Νεόφυτον
 ν' ἀποστέλλῃ τῷ πατριάρχῳ (Παρθενίῳ μόνον, οὐχὶ
 παντὶ δ' ἑτέρῳ) πάντα τὰ εἰσοδήματα, ἀρκούμενος αὐτὸς

εἰς τὰ πρὸς τὸ ζῆν· ὁ Νεόφυτος ἐδείχθη δυστροπῶν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ βαρέως ὄρου τῆς τοιαύτης συμφωνίας· ἐλάμβανε πάντα τὰ τῆς ἐπαρχίας εἰσοδήματα, διότι εἰς αὐτὸν ἀνήκον, καὶ δῆθεν ἤρπαζε καὶ περισσότερα· διὰ τοῦτο, κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1650, διὰ συνοδικῆς πράξεως, ἐπὶ τῆς δευτέρας ἱερατείας τοῦ Κεσκίνη, ἀπεμακρύνθη τῆς μητροπόλεως καὶ τῆς ἐπαρχίας, ἣν ἐχορήγησεν ἡ σύνοδος εἰς τὸν Παρθένιον, εἴτ' οὖν ὁ Κεσκίνης αὐτὸς εἰς τὸν Ὁξύν. Τοῦ δὲ δυστήνου Παρθενίου καταδικασθέντος καὶ μεταστάντος πρὸς τὸν δίκαιον Κριτὴν, ὁ τοῦ θρόνου διάδοχος Ἰωαννίκιος ἀποκατέστησε τὸν Νεόφυτον, κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1651, εἰς τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ μητρόπολιν τῆς Ἀδριανοπόλεως (Νομικῆς Συναγωγῆς φύλλου 167α β καὶ 240α), ἧς τὴν πνευματικὴν διοίκησιν εἶχεν ἐπὶ τριάκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη μετὰ ταῦτα, καθ' ὅσον ἐκ τῶν σωζομένων πηγῶν δυνάμεθα ἵνα συμπεράνωμεν. Τί ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παροικίας τῆς παλαιᾶς Ὁρεστιάδος ἐξεῖθηκα ἐν ΚΔ' τόμῳ τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας», ἐκτίθημι δὲ κατωτέρω.

Τῆς ἱερᾶς συνόδου τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινπόλεως διετέλεσε μέλος ὁ Νεόφυτος, ἐφ' ὅσον γινώσκω, κατὰ τὸ 1668, τοῦλάχιστον ἀπὸ φεβρουαρίου μέχρις Ἰουλίου, κατὰ τὸ 1670 (νοεμβρίῳ μηνί) μέχρις Ἰανουαρίου τοῦ 1671, καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1672. Ἴσως ἦν μέλος τῆς συνόδου διαρκῶς ἀπὸ τοῦ 1668, μέχρι τέλους καὶ τοῦ 1672· διετέλει δὲ μέλος τῆς συνόδου καὶ τῷ 1686 καὶ τῷ 1687 (βλ. Νεοκλέους Παύλου Τὸ κανονικὸν δίκαιον τῶν Ἱεροσολύμων ἐπὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σινᾶ· σελ. 47, 72, 77— Μ. Ι. Γεδεὼν Βυζαντινᾶς Ἐκκλησίας ἐξακριβουμένας· σελ. 55— Ἐγγραφα πατριαρχικοῦ ἀρχιεπισκοπείου· τόμου Β' σελ. 389, 393 κλπ. —Κεραμιέως Ἱεροσολυμιτικὴν Βιβλιοθήκην·

τόμου Α' σελ. 336, 348, 352 — Κτιτορικὸν τῆς ἱερᾶς μονῆς Κύκκου (τῆς τουρκοφώνου ἐκδόσεως τοῦ Σεραφεῖμ (Ἐνετίησι, 1816) σελ. 60.

Τῷ 1682 συνοδικῶς ἐχορηγήθη τῷ Νεοφύτῳ ἄδεια μεταβάσεως εἰς τὴν Βλαχίαν, κατ' αἴτησιν αὐτοῦ, πρὸς τὸν ἡγεμόνα «καὶ μικρὸν τι παρ' ἐκείνῳ διατρίψαι, καθ' ὅσον ὁ καιρὸς καὶ ἡ χρεία καλέσει, πρὸς ἐνδεχομένην κυβέρνησιν» τῶν χρεῶν, εἰς ἃ διατέλει βεβυθισμένη τῆς Ἀδριανοπόλεως ἡ ἱερὰ μητρόπολις. Ἀλλὰ τὸν Νεόφυτον εὐρίσκομεν ἐν Βλαχίᾳ καὶ πρὸ τοῦ ἔτους τούτου. Τῷ 1664 γράψας εἰς αὐτὸν ὁ Ἱεροσολύμων Νεκτᾶριος ἐκ Τορνόβου, ὁπόθεν εἰς τὴν Φιλιππόπολιν ἔμελλε ἵνα ἀπέλθῃ, κατῆλθεν εἰς αὐτὴν τὴν Ἀδριανόπολιν τῷ 1665, πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ Νεοφύτου, ὅστις ἀναχωρήσας πρὸ τινος εἰς Βλαχίαν προὔνοησε τῆς ἀνέτου τοῦ Νεκταρίου διαμονῆς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς θρακικῆς διοικήσεως· ὁ Ἱεροσολύμων δὲ, πρὸς τὸν Νεόφυτον ἐπιστέλλων, ἐπεκαλεῖτο τὴν τοῦ Νεοφύτου φιλίαν πρὸς ἄρσιν τῶν ἀνοησιῶν τοῦ μητροπολίτου Προϊλάβου (Βραΐλας)· «Ὁ πανιερώτατος ἀδελφὸς Προϊλάβου, ἐπιβάς εὐθὺς τῆς ἀρχιερατικῆς καθέδρας, κατὰ τῶν ἀγιοταφῶν χωρεῖ· καὶ τῷ ἐν τῷ Ἰσμαηλίῳ ἡμετέρῳ ἱερομονάχῳ βαρέως ἐπίκειται. . . ἀξιούμεν δὲ τὴν σὴν πανιερότητα ἐπιστεῖλαι πρὸς αὐτὸν μὴ κινεῖν καθ' ἡμῶν δίκας· ἡ γὰρ ἐκεῖσε ἡμετέρα ἐκκλησία σταυροπήγιον ὑπάρχει πατριαρχικῆς καὶ τῷ κατὰ τόπον ἀρχιερεῖ οὐχ ὑπόκειται».

Μία τῶν τελευταίων πρὸς τὸν Νεόφυτον ἐπιστολῶν, ἡ τοῦ Γερμανοῦ τοῦ Νύσης, ἐκδιδομένη ἐνταῦθα μαρτύριόν ἐστι τοῦ τε χαρακτήρος τοῦ Νεοφύτου, τῶν τε ἀρετῶν, τῆς τε ἡλικίας αὐτοῦ, ἣν ἄλλως καὶ χωρὶς τοιαύτης μαρτυρίας συμπεραίνομεν. Ἡ ἐπιστολή, κατ' εὐτυχίαν, μόνη μεταξὺ εἴκοσι πέντε ἐπιστολῶν τοῦ

Γερμανοῦ, φέρει χρόνον γραφῆς 1685.

ὁ Γερμανὸς, ὃς μεταξὺ τοῦ 1680—85, κατ' ἐμὲ, τῷ Νεοφύτῳ ἔγραφεν ὅτι «τανῦν καθῆκα ἑαυτὸν μαθητὴν τῆς λατινίδος, παρακαθήμενος ἐν τῷ Γαλατᾷ, χρημάτων καὶ δόξης ὀλιγορήσας, πρὸς μόνον τὸ μαθεῖν τὴν λατίνων, καίπερ παρ' ἡλικίαν», ἐζήτει τὴν προεδρείαν ταύτης δὴ τῆς θρικικῆς μεγάλης πόλεως, καθὰ τεκμαίρεται τις· ἀρνηθεὶς τὴν μητρόπολιν Βιδύνης. Ἐπέστελλε, λόγου χάριν, τῷ 1685 πρὸς τὸν Νεόφυτον «Τίς τῶν ὑψηλοτάτων τιμῶν ἀπολέλειπται σοι, τίνος ἀρετῆς οὐκ ἐφρόντισας; Φιλοσοφίαν ὑπὲρ ἄλλους ἐτίμησας, σπουδῆς μετρίας μετέσχες, πράξεως πολιτικῆς ὑπερήρθης· μετὰ φιλοσόφων φιλόσοφος, μετὰ θεολόγων θεολόγος, μετὰ ἀστρονόμων ἀστρονόμος, ἐν ἠθικοῖς ἠθικώτατος, ἐν πρακτικοῖς πρακτικώτατος, ὅπερ καὶ ὁ ἡγεμὼν διὰ θαύματος ἄγει. Τί λοιπὸν κατατρέχεις τανῦν ἐν δύσει τῶν ἡμερῶν τὸ σωματίον; ἔνθα δεῖ περιέπειν θεραπευτικώτερον καὶ ἀποκουφίζειν τῶν γηραλέων πόνων καὶ πρὸς θεωρίαν ἐπαλείφειν ὑψηλήν. Φήσεις, εἴ οἶδα καὶ καλῶς· Πῶς γοῦν ἀπολείψω ποίμνην, ἣν ἐπιστεύθη παραστῆσαι Χριστῷ, ἀφ' οὗ καὶ παρέλαβον; Σκόπει δέ· εἰ μὲν ἀπέλθεις τοῦ βίου ἐν τῇ καθέδρᾳ, πόσους ἄρπαγας ἐμπλήσεις τῶν σῶν; Τίνες λησται τῶν σαρκῶν σου οὐκ ἐφάψονται, πόσους τοὺς χαίροντας ἔξεις ἐπὶ τῷ θανάτῳ, ἐὼ λέγειν. Ἄλλ' εἰ μὲν ἔκων ἀποχωρήσεις, τούτων πάντων ἀπαλλαγῆσι καὶ τὰ κατὰ σαυτὸν οἰκονομήσει, καὶ τὸν ἀπαιτοῦντα οὐχ ἔξεις. Πολλοὺς ἀπὸ τῶν ὑπηρετῶν σου εἰς ἀξίαν ἀρχιερατικὴν προήγαγες· καὶ παρὰ πάντων ἐδρέψω τὸν ἔπαινον· ἂν δὲ καὶ διάδοχον ἀπολείψης τῆς ἑδρας τῶν οἰκειοτάτων τινὰ, πολλαπλάσιον ἔξεις τὸν ἔπαινον. Ταῦτά μοι ἐν λόγῳ παρηγορίας καὶ ἀπῶν, ὡς καὶ παρῶν, εἰ-

χον ἂν εἰπεῖν φιλικῶς ἅμα καὶ δουλικῶς. Ὑπερεύχου τοῦ γράφοντος. 1685».

Εἰς ἀπάντησιν ὁ Νεόφυτος, πρὸς ἑτέροις τισὶ λόγοις, προστίθησιν ὅτι, τὸ βᾶρος τῶν χρεῶν οὐκ ἐπιτρέπει παραίτησιν· λυπηρὰ δ' εἰσὶ τὰ γραφόμενα· «Τὰ βιβλία καὶ ἱερὰ ἄμφια καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐνδύματα ἐνέχειρα πάντα τυγχάνουσι τοῖς δανεισταῖς, ὧν δίχα ἀλγεινὴ καὶ λυπηρὰ ἢ μετοίκησις δυσχερὲς μοι λίαν καὶ ἄτοπον, ἐπικίνδυνόν τε καὶ ἐπιζήμιον τὸ ἀπολεῖναι ἄλλον τοῦ θρόνου διάδοχον, ὡς πεπεδημένον με ὄντα ἰσχυρῷ δεσμῷ τῶν χρεῶν, ὧν ἕνεκα ἔξομεν τοὺς τοκιστὰς ἐκ τόπου εἰς τόπον καταδιώκοντας μέχρι καὶ πέρα Γαδεῖρων, τοῖς τῆς ἐγγύς (τούς τε ἐγγύς;) ἀγανακτοῦντας καθ' ἡμῶν, τὴν τε ἐνδειαν τῶν ὑπηρετῶν καὶ παραμυθούντων ἀθέτησιν, τῶν ἐνδυσμάτων, βιβλίων τε καὶ τῶν τῆς στρωμνῆς τέως τὴν ὑστέρησιν. Τούτων τοίνυν ἕνεκα πάντων, ἐντυγχάνειν τῆς ποίμνης βέλτιστον, τά τε ἐναντία πάντα καὶ ἀλγεινὰ προσεπιφέρειν (προσυποφέρειν;), μέχρι τῶν ἐνθένδε τὴν ἀπαλλαγὴν κομισόμεθα» κλπ.

Ἀπήνητησεν εἰς ταῦτα τῷ 1687 ὁ Γερμανὸς καὶ διὰ μακρᾶς ἐπιστολῆς ἐζήτησε ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι ὁ φιλόσοφος οὐδὲν ἔχει ἵνα φοβηθῇ ἀπὸ τοιούτων ἐναντιοτήτων, οὔτε ἵνα φανῇ ὑπὸ τῶν χρημάτων ἠττώμενος. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο λήγει, δυστυχῶς, ἢ τοῦ Λοκροῦ πρὸς τὸν Νεόφυτον ἐπιστολικὴ κοινολογία, καὶ τὸ ἔτος τοῦτο ἦν τὸ προτελευταῖον τῆς ἐν Ἀδριανοπόλει ἱερατείας τοῦ Νεοφύτου, προβιβασθέντος μετὰ ἐν ἔτος εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινοπόλεως ἐν ἡλικίᾳ βαθυτάτου γήραος.

*

Περὶ τὰ ἔτη 1676—79 πολλὴν ὑπέστη δυστυχίαν καὶ τινα διωγμὸν ὁ Νεόφυτος, ὡς ἐκ γραμμάτων ἀνα-

μανθάνομεν Εὐγενίου Γιαννούλη τοῦ Αἰτωλοῦ. Τοῦ δ' ἀνδρὸς τούτου τοῦ μέγα κλέος ἐπ' ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐποχῇ ἀραμένου, δύο γράμματα πρὸς τὸν Νεόφυτον ἐπιστελλόμενα καλὸν ἵνα μὴ μένωσιν ἄγνωστα τοῖς ἡμετέροις καὶ μάλιστα τοῖς παροικοῦσι τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν ἔλλησιν· ὅσοι ἂν μείνωσιν

Α'

Ἡ ἀλογος τῶν ἐχθρῶν ὄρμη καὶ λυσσώδης τῶν δοκούντων φίλων καὶ οἰκειοτάτων, ἱερώτατε δέσποτα, πολλὴν ἐπάγουσι τὴν συμφορὰν καὶ τὰ κίνδυνα τοῖς φίλοις, ὡς καὶ τοῖς πλοίοις ἢ ὕφαλος πέτρα τοῖς ἀπείροις τῶν ναυτικῶν. Οὐδὲ γὰρ ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ τὴν ἐσχατιὰν ταύτην οἰκοῦντας διέλαθεν ἢ τῶν κακούργων κατὰ σοῦ ὄρμη. Ἐλύπησε καὶ ἡμᾶς ἡ φήμη ἀκουομένη καὶ μάλα δικαίως· ἐλύπησε δὲ προσέτι ὅτι καὶ παρ' ἱερέων ὁ πόλεμος, παρ' οἷς εἰρήνη τὸ κήρυγμα καὶ τοῦ Θεοῦ ὁ φόβος. Φεῦ τῶν κακῶν· φεῦ τῶν ἀνιάτων δυστυχημάτων. Οἴμοι, καὶ πολλάκις οἴμοι· μέχρι τίνος προὔβη, φεῦ, τὸ κακὸν, καὶ εἰ ἄρα στήσεται ποτε ἢ ἄτακτος αὕτη φορὰ τῶν ἱερέων. Ἡ πανύμνητος Τριάς ὁ Θεὸς στησάτω τὴν ζάλην οἷς οἶδε τρόποις· ἢ παρεχώρησε μὲν ἔλθειν καὶ ἐπὶ σοὶ τὸν πειρασμὸν, οὐκ ἐγκατέλιπε δὲ, ἵνα μὴ τι πάθῃ. Πειρασμοῖς γὰρ δοκιμάζεται τοῦ χριστωνύμου ἀνδρὸς τὸ στερρόν· διὸ καὶ ὁ Παῦλος τυπτόμενος ἔχαιρε μᾶλλον ἢ ἐπ' ἐπ' ἄλλο τι τῶν δοκούντων ὑψηλῶν. Πολὺ γὰρ, δέσποτα, τὸ ὑπὲρ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης διώκεσθαι καὶ κακῶς πάσχειν· πολλή τις ἢ χάρις καὶ ἡ ἀμοιβὴ ἐν τῇ τῶν ἔργων ἀντιδόσει, ὑπερβαίνει γὰρ καὶ νοῦν καὶ λόγον ἀνθρώπου. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλις, τῆς ὥρας κατεπειγούσης ἤδη καὶ μὴ ἐπὶ πολὺ τὴν ἔφεσιν ἐκτείνειν ἐπιτρεπούσης.

Περὶ δὲ τῶν φίλων καὶ δεξιώσεως φίλων καὶ ὑποδοχῆς ἀδελφῶν θεοδίδακτός ἐστιν ἡ ἱερότης σου, οὐ δεῖται παρ' ἄλλων συμβουλῆς ἐπὶ τοῦτο ἢ λόγου· διὸ καὶ νῦν τὸν ἱερομόναχον τουτονι, Ἀνανίαν ὀνόματι, τὸν ἐγχειρίζοντά σοι τὰ παρ' ἡμῶν, ὑποδεχθείς ἂν, παρακαλῶ, δέσποτα, ἔστι δὲ τῆς ἱεράς μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐν Τετάρνῃ τιμωμένης, καὶ φίλος ἡμέτερος· χρείας δὲ συμπεσούσης, ἐπὶ τὴν Ἀδριανοῦ παραγίνεται, ὧν δὲ δεῖται καὶ ὧν χρείας ἔχει αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ εἴποι διὰ ζωῆς φωνῆς. Ἐρρωσο. ἀχός·»

Β'

«Χάριν οὐ τυχούσαν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ τῶν ὄλων καὶ δεσπότη τοῦ παντός, πανιερώτατε δέσποτα, οὐ περὶ τῶν ἀγαθῶν μόνον ὧν ἴσμεν, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν οὐκ ἴσμεν, κατὰ τὸ ἱερολογούμενον· πάντα γὰρ ἐκ Θεοῦ τὰ καλὰ καὶ φρονεῖν οὕτω καὶ λέγειν εὐσεβές· ἐν δὲ τούτων ἔστι καὶ τῶν ἱερῶν γραμμάτων τὸ δῶρον, κάλλιστον ὡς ἀληθῶς καὶ ἀπόρροιά τις τῆς πορέδρου σοφίας. Παροικούντων γὰρ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐν ἐνὶ τόπῳ ἡρεμούντων τοῦ κόσμου, διὰ τῶν γραμμάτων φοιτῶσι πανταχοῦ καὶ πράττουσι τῷ λόγῳ ὅσα δὴ παρόντες καὶ διὰ τοῦ στόματος. Καὶ ἡμεῖς τοιγαροῦν ἐν τῇ ἀνηλίῳ ταύτῃ τῶν Ἀγράφων παροικούντες Γούβα τοῖς τῶν φίλων γράμμασι τὰ κατὰ σὲ πολλῶς ἀνεδιδάχθημεν· ὅσα παρὰ τῶν ψευδαδέλφων ὑπέστη καὶ ὅσα κατ' αὐτῆς ἐσκευώρησαν.

Μὴ τοίνυν ἐπὶ τούτοις ἀθύμει καὶ ἀμέτρως λυποῦ· τεθραμμένος ὧν ἄνωθεν τοῖς λόγοις τοῦ Πνεύματος. Ἐδοκιμάσθη ἡ φρόνησις ἐν τοῖς πειρασμοῖς, ὡς ὁ χρυσοῦς ἐν τῷ πυρὶ. Λυποῦ μᾶλλον καὶ θρήνει τὴν ἀναισθησίαν τῶν διωκτῶν, καὶ ἀνάτρεχε διὰ παντός τῇ μνήμῃ ἐπὶ τὰ τοῦ κοινοῦ Δεσπότη πάθη καὶ τοὺς διὰ

βίου ἀγώνας τῶν δικαίων, τῶν πρὸ τοῦ Χριστοῦ δηλονότι καὶ τῶν μετὰ Χριστόν. Ἐπὶ τούτοις διηλεκῶς αἰχμαλώτιζε τὸν νοῦν, καὶ ἐλπίσι χρησταῖς στήριζε τὴν σαλευομένην διάνοιαν. Χαῖρε, ὅτι συνέπαθες τῷ Χριστῷ καὶ ὅτι κοινωνὸς τῶν αὐτοῦ ἐγένου παθημάτων, δι' ὧν καὶ συνδοξασθῆναι ἔχεις ἐν τῇ τῶν ἔργων ἀντιδόσει.

Πολλὰ μὲν οὖν παρέδωκεν ἡμῖν ἢ τῶν πολλῶν φήμη· ἀλλ' ὁ σύμπασι χρηστὸς καὶ πανάριστος Ζαχαρίας ἐπεξήληθεν ἡμῖν ἐκδηλότερον τὰ κατὰ μέρος, ὡς συνέκδημος ὢν καὶ κηδεμῶν τῶν σῶν παθημάτων. Ὡς τῆς κακεντρεχείας τῶν σταυροφόρων καὶ τῆς ἀφοβίας τῆς πρὸς τὸν Θεόν! Ὑπέσχοντο ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων καὶ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ ἀγγέλων ἀκολουθῆσαι τῇ τοῦ Χριστοῦ νεκρώσει· καὶ ἀκολουθοῦσι νῦν κατὰ πάντα τῷ διώκτη τοῦ φωτὸς διαβόλῳ. Ἄλλ' οὐδ' ἡμεῖς ἐκτὸς ἐσμὲν ἀέθλων, (κατὰ τὴν ποίησιν) δέσποτα, οὐ λέγω δὲ τῶν παγκοσμίων καὶ κοινῶν, ἀλλ' ἢ τρώσις ἡμῖν καὶ ὁ πιερνισμὸς καὶ ἡ μάχη παρὰ τῶν οἰκείων πτερῶν καὶ τῶν ἡμῖν προσωκκειωμένων τῇ πίστει. Τὰ δὲ κοινὰ πάθη τῶν καθ' ἡμᾶς πολιτειῶν καὶ τὰς συμφορὰς καὶ τοὺς καθ' ὥραν τῶν ἀδελφῶν θανάτους οὐ δύναμί σοι παραστήσαι τῷ λόγῳ, δι' ὧν καὶ ὁ κατ' ἀρετὴν ἐξέλιπε βίος καὶ πάντα, φεῦ, ἀντιεσῆχθη τὰ κακά. Ὁ ρηθεὶς Ζαχαρίας καὶ ἄλλοι παραστήσουσιν ἐκδηλότερον τὰς κατὰ μέρος συμφορὰς. ἀχοθ'.

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι πολέμιος τινὰς ὁ Νεόφυτος ἠρίθμει μάλιστα μεταξὺ τοῦ κλήρου· καὶ πρῶτον, ὡς εἶδομεν, τὸν πατριάρχην Παρθένιον τὸν νέον ἢ Κεσκίνην, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπίσης πατριάρχην Κωνσταντινοπόλεως Παρθένιον τὸν Μογιλάλον· περὶ τούτου δ' ἔγραφε πρὸς τὸν Λιγαρίδην Παῖσιον τὸν μητροπολίτην Γά-

ξης, τὸν γνωστὸν ἀνήρεμον ἀγιοταφίτην κληρικόν, τῷ 1667, μετὰ τὸν Σεπτέμβριον, δύο δ' ἔτη κατόπι τῆς ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ τολμηθείσης καθαιρέσεως τοῦ Παῖσιου Ἀλεξανδρείας, ἐκφωνηθείσης ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ τοῦ ἔτους 1665· «Κακοήθης γὰρ καὶ αὐτόχρομα τοῦ πονηροῦ δήπου κόμματος ὢν, γυμνῇ τῇ κεφαλῇ, ὡς λέγεται, κατὰ τῆς Ἐκκλησίας ἐχώρει, τιθέμενος ἐν μηδεμιᾷ φροντίδι ὄλως τὰ θεῖα· διὸ δικαίως, ὡς οἶμαι, ἀπεξωσθεῖς καὶ ἀποξενωθεῖς τοῦ θρόνου τοῦ οἰκουμενικοῦ καὶ τῆς προστασίας, ἧς ἐπέβη παρὰ θεσμοῦς, λαβὼν παρὰ Θεοῦ τὴν ἴσην ποινὴν, αὐταῖς ἑαυτοῦ βουλαῖς ἀπόλετο διωχθεὶς. Ἐπειδὴ δὲ, νεύσει Θεοῦ, παραγενόμενοι αὐτόθεν εἰς Κωνσταντίνου οἱ τοῦ γαληνοτάτου καὶ ἀγιοτάτου βασιλέως θεράποντες ὀρηροὶ καὶ ὑπηρέται γνήσιοι, κατὰ τὴν τοῦ ρηθέντος ἀγιοτάτου βασιλέως προσταγὴν*, τοῦ τυράννου κελεύσει, ἀπέλαβον τοὺς ἰδίους θρόνους οἱ ἀρχιποίμενες, καὶ νῦν ἀδεῶς ἔχουσιν ἐπανελθεῖν εἰς τοὺς ἰδίους θρόνους» κλπ. Καὶ ὁ μὲν εἰς τῶν πατριαρχῶν ἐστὶν ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας Παῖσιος, ὁ δ' ἕτερος ἦν, ὡς φρονῶ, Μακάριος ὁ τῆς Ἀντιοχείας, ἀμφοτέροι κατ' ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ παραμένοντες εἰς Ρωσσίαν. Ἄλλ' εἶχε πολέμιον ὁ Νεόφυτος καὶ τὸν Προύσης Καλλίνικον, ὃς, πατριάρχης Κωνσταντινοπόλεως ἀναδειχθεὶς, ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας ἵνα καταδιώξῃ τὸν τῆς Ἀδριανοῦ Νεόφυτον, ὃν καθεῖλε τῆς ἱερατείας τῆς ἐν Ἀδριανοπόλει, παρὰ θεσμοῦς ἴσως ἀρπάσας τὴν ἐπαρχίαν καὶ δοὺς αὐτὴν εἰς τὸν ἄλλοτε Χαλκηδόνης Κλήμεντα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Μελετίου τοῦ Ἀθηνῶν.

Ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ τυραννικῇ πολιτείᾳ τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου· δικαίως ὁ Νεόφυτος ἀπεγοητεύθη·

* τοῦ τσάρου Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς.

καὶ ἑαυτὸν ἐκδικῶν, κατώρθωσε ἵνα ἀναδειχθῆ πατριάρχης οἰκουμενικὸς ἐν Ἀδριανοπόλει, τοῦ Καλλινίκου παυθέντος, τῇ 27 νοεμβρίου 1688, τῇ 15 δὲ δεκεμβρίου ἐγένετο ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ Κωνσταντινουπόλεως ἡ ἐνθρόνισις αὐτοῦ. Πιθανῶς ὁ Νεόφυτος προέστη τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου θρόνου μέχρι μαρτίου ἢ μέχρις ἀπριλίου τοῦ 1689, ἔκτοτε δὲ μνεΐαν τοῦ γέροντος οὐδεμίαν γινώσκωμεν· ἔζησε, φαίνεται, ὀλίγον χρόνον· ἀλλὰ καὶ βεβαίως ἦν ὑπερογδοηκοντούτης.

**

Ὁλος ὁ ποιμαντικὸς αὐτοῦ βίος ἀνήκει εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας Ἀδριανοπόλεως. Ὑπὲρ αὐτῆς εἰσί μοι γνωστὰ ὅσα ἔπραξεν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· διὰ κοινῶν εἰσφορῶν καὶ δανείων ἀνήγειρε τὸν καθεδρικὸν ναὸν, ἴσως πρὸ τοῦ 1678, καὶ ἐκόσμησε, δοὺς αὐτὸς ἐξ ἰδίων τὰ δαπανήματα τῆς ζωγραφήσεως τοῦ τε νάρθηκος καὶ τοῦ κυρίως ναοῦ. Τοῦτο ἐσημείωσα ἐν τοῖς «Πατριαρχικοῖς Πίναξί» μου, ὑποδείξας ἅμα τὴν τε πηγὴν, ἐξ ἧς ἡ μαρτυρία προήρχετο, καὶ τὸν τὴν περὶ τούτου σημείωσιν χορηγήσαντά μοι μακαρίτην Νεόφυτον Ἀδριανοπόλεως, τὸν κατόπιν (1891—1894) οἰκουμενικὸν πατριάρχην.

Τῷ 1662, ὡς ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἔγραψα, (τῷ 1904, τόμου ΚΔ' σελ. 415) καθώρισε τὰ περὶ χειροτονιῶν τῶν διακόνων καὶ πρεσβυτέρων, διὰ κοινῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως ἐπισκόπων τινῶν, ἐν ἐπι τούτῳ συνελεύσει παρευρεθέντων, καὶ τῶν κληρικῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοῦ παροικίας τῶν ἐντὸς καὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος, καὶ τῶν γερόντων καὶ προκρίτων τῆς ἑλληνικῆς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κοινότητος—ἑλληνικῆς πάντοτε.

Κατὰ ἰουλίον τοῦ ἔτους 1651 τέλεον ἐξεχώρησεν εἰς τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Μεγίστην μονὴν Λαύρας, ὡς με-

τόχιον αὐτῆς, τὸν ἐν Ἀδριανοπόλει ναὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου.

Τῆς δὲ πολισφαίου σχολῆς τῆς πόλεως ταύτης ὁ Νεόφυτος προνοοῦμενος ἐκάλεσε διδάσκαλον τὸν καὶ τὴν πατριαρχικὴν ἀκαδημίαν Κωνσταντινουπόλεως διευθύναντα Ἀναστάσιον Παντοδύναμον, τὸν κατὰ τὸ 1671 μητροπολίτην Θεσσαλονίκης χειροτονηθέντα, ἄνδρα καρπενησιάτην ἐξ ἑλληνοβλάχων καταγόμενον, διδάξαντα καὶ τὸν θεῖον κηρύξαντα λόγον ἐν τῇ μεγάλῃ θροκικῇ πόλει. Περὶ τοῦ Παντοδυνάμου τούτου ἔγραψά τινα—τὰ γνωστὰ δῆθεν—ἐν «Χρονικοῖς πατριαρχ. ἀκαδημίας» (σελ. 91—92).

Καὶ ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος—ὀλίγο—Ἐπειδὴ δ' ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Στεφάνου—τὸ λαυριτικὸν μετόχιον—ἐγένετο ζητήσεως ἀντικείμενον, τὸ πατριαρχικὸν περὶ τούτου σιγίλλιον ἐκδίδωμι νῦν, χρήσιμον νομίζων, ἐν τέλει τοῦ παρόντος μικροῦ βιβλίου.

**

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Νεόφυτος ἐποίμαине τοὺς ὀρθοδόξους Ἀδριανοπόλεως, ἔσχε τὴν εὐτυχίαν ἵνα ἴδῃ τὴν πόλιν ταύτην προσωρινὴν πρωτεύουσαν τοῦ σουλτάνου καὶ προσωρινὴν ἅμα ἔδραν—προσωρινὴν διαμονὴν—τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου. Ἐπὶ ποραδείγματι, κατὰ τοὺς τρεῖς τελευταίους μῆνας τοῦ 1676.—ἀπὸ τῆς 31 αὐγούστου 1678 μέχρι τῆς 18 ἰανουαρίου 1679.—ἀπὸ νοεμβρίου 1679 ἐπὶ τινα χρόνον.—ἀπὸ ὀκτωβρίου 1682 καὶ μετὰ ταῦτα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν. Κατὰ τὴν ἐν Ἀδριανοῦ πόλει διατριβὴν σουλτάνου καὶ βεζιρῶν προεβλήθησαν καὶ πατριάρχαι τινές, ὧν ἡ ἐνθρόνισις ἐγένετο ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ κράτους, ἐν Κωνσταντινοπόλει.

Προβλήσεις πατριαρχῶν πρὸ τοῦ 1676 γενομένων ἐν τῇ δυστήνῃ θρακικῇ ταύτῃ πόλει ἀναφέρει δύο ὁ

ιερός ιστοριογράφος Μελέτιος Ἀθηνῶν· τὴν τοῦ Με-
θοδίου Μορώνη τοῦ ἀπὸ Ἡρακλείας, καὶ τὴν τοῦ Δι-
νυσίου Μουσελίμη τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης·

μαρτυρεῖ περὶ τοῦ πρώτου· «προεχειρίσθη πατριάρ-
χης Μεθόδιος ὁ Ἡρακλείας τῷ ἀχξῖθ', ἰανουαρίου γ',
οὐχὶ μὲ ὀλίγα ἔξοδα· ὅστις τὸ βασιλικὸν καβάδι φορέ-
σας εἰς Ἀδριανούπολιν, ἀπὸ τὴν πόρταν εἰς τὴν μη-
τρόπολιν ἔστρεψε μὲ κόκκινον καλπάκι ἀπὸ κατηφέν,
ὅπου εἶχε λευκοὺς σταυροὺς χρυσοῦς»· περὶ τοῦ δευτέ-
ρου «Ἐν ἔτει 1672 μηνὶ ὀκτωβρίῳ, Διονύσιος ὁ Λα-
ρίσσης ὁ λεγόμενος Μουσελίμης πατριάρχης ἔγινεν εἰς
Ἀδριανούπολιν, εἰς τὴν ὁποίαν διέτριβεν ὁ κρατῶν,
καὶ τῇ η' νοεμβρίου ἐλθὼν εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐ-
πέβη τοῦ θρόνου».

Ταῦτα ἐν 467 σελίδι τοῦ Γ' τόμου τῆς Ἐκκλησια-
στικῆς Ἱστορίας· ἐπανορθώσεως δεῖται δὲ τὸ ἔτος τῆς
ἐκλογῆς τοῦ Μουσελίμου, ἀληθῶς τὸ 1671 ὄν, καὶ
τὸ τοῦ Μεθοδίου, ἐκλεγέντος τῇ 5 ἰανουαρίου 1668.

Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1679 διέτριβεν ἐν
Ἀδριανοπόλει παρὰ τῷ Νεοφύτῳ καὶ Ἀλέξανδρος
Μαυροκορδάτος ὁ ἐξ ἀπορρήτων, ὡς μανθάνομεν ἀπὸ
τῶν «Ἐφημερίδων» Ἰωάννου Καρυοφύλλη, ἐκδοθει-
σῶν ὑπὸ τοῦ φιλτάτου Περικλέους Γ. Ζερλέντη ἐν τῷ
«Δελτίῳ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας
τῆς Ἑλλάδος» (ἐν Ἀθήναις) καὶ ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ
(ἐν Ἀθήναις, 1890, ὡς ἐν σελ. 19—41). Ἀλλὰ κα-
θὼς ἐν τῇ 8 σελίδι τοῦ μικροῦ μου τούτου βιβλιδίου
φαίνεται, διέτριβεν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν Ἀδριανοπό-
λει καὶ τῷ 1673.

*
*
*

Χρήσιμον καθιστῶν τοῖς φιλόστοροις τὸ 553 ἁγιο-
ταφικὸν χειρόγραφον, δρᾶττομαι τῆς εὐκαιρίας ἵνα
καταστήσω γνωστὰ γεγονότα τινὰ, προσοχῆς ἀξία καὶ

ἡμῶν τῶν ἐν Κωνσταντινοπόλει καὶ τῶν ἐρευνώντων
τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀνατολῆς, ἃ παραδίδουσιν ἡμῖν τι-
νὲς τῶν πρὸς τὸν Νεόφυτον ἐπιστολῶν.

Τὸ πρῶτον ἀναφέρεται γενόμενον ἐν αὐτῷ τῷ Φα-
ναρίῳ· τοῦτο πρὸς τὸν Νεόφυτον ἠγγελλε Γερμανὸς
ὁ Λοκρὸς, οὐ σημειῶν χρόνον γραφῆς

«Τὴν αἰτίαν τῆς εἰς φυλακὴν συλλήψεως ἴσως ἔμα-
θε καὶ παρ' ἄλλων ἐρῶ δὲ διὰ βραχέων. Τὸ μέγα σάβ-
βιτον, πρὸς ὀρνίθων κραυγᾶς, οἰκοὶ τινες ἔξω τοῦ
Φαναρίου ἐπέπεσον, καὶ φόνον εἰργάσαντο ἀνθρώπων
δικοκαίδεκα, ὧν τὸ ἡμισυ ἦσαν ἰουδαῖοι· μεθ' ἡμέρας
δὲ, ἀνελόντες τὰ σώματα ἐκ τῆς θαλάσσης ἔθαψαν ὡς
προσῆκον ἦν τὰ τοιαῦτα θάπτειν· ἓνα δὲ ἰχθυοπώλην
Πολίτην λεγόμενον, ἀπὸ τῆς πύλης τοῦ Πετρῆ διελά-
σαντες, δεδώκασιν ἀφορμὰς ἀποστασίας· ὄθεν τοὺς
τυχόντας συνέλαβον, ἀφ' ὧν πρῶτος εὔρεθεις ἐγὼ ὁ
εἰς πάντα εὐτυχῆς εἰς φρουρὰν ἀπεστάλην, μετὰ δὲ
καὶ τὸν Φιλίππου καὶ Μαρωνείας εἰσήγαγον καὶ ἄλλους
ὑστερον τέσσαρας. Γέγονε δὲ ἡ ζημία πλείω τῶν χι-
λίω ἀσλανίων καὶ μόλις ἀπηλλάγημεν».

(Οἱ γινώσκοντες τὰ τῶν πυλῶντοῦ τείχους τοῦ περικλεί-
οντος τὴν πρωτεύουσαν οὐδαμῶς ἐπὶ ταῖς ἀγγελίαις ταύ-
ταις ἐκπλήττονται. Σώματα νεκρῶν ἐξεφέροντο μὲν τῶν
πυλῶν τοῦ τείχους πρὸς ταφὴν, ἀλλὰ σπανίως εἰσή-
γοντο ἔξωθεν ἐντὸς τῶν τειχῶν, ἢ κατὰ περιστάσεις
σπανίας, εἴπερ ὁ θανὼν ἦν ἐκ τῶν οἰκούντων ἐν τινι
συνοικισμῷ ἔξω πύλης τινός, οἷον ἔξω τῆς Πύλης τοῦ
Παλατᾶ, ἔξω τῆς τοῦ Τὸπ-καποῦ κ. τ. π. Ἀλλὰ διὰ
τῆς πύλης τοῦ Πετρίου οὐδαμῶς ἐπετρέπετο ἵνα διέλ-
θῃ τὸ νεκρὸν ὀρθοδόξου σώμα, διότι, προκειμένου ἵνα
κηδευθῇ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ἦν ἐπιτετραμμένη ἢ
διὰ τῆς πύλης τοῦ Φαναρίου οὐχὶ τῆς τοῦ Πετρίου διέ-

λευσις· ἀπὸ δὲ ταύτης εἰσήγοντο καὶ οἱ εἰστὸν ἐν Τζιβαλίφ ναὸν κηδεύομενοι. Ἡ τοιαύτη ἀπαγόρευσις ἐξηκολούθησεν ἰσχύουσα μέχρι τῆς καθαιρέσεως τῶν πυλῶν, τῷ 1866 γενομένης. Ἐντεῦθεν ἡ κήδευσις τοῦ ἰχθυοπώλου Πολίτου διὰ τῆς πύλης τοῦ Πετρίου ἐγένετο ἀφορμὴ συγκρούσεως καὶ στάσεως καὶ καταδίκης εἰς φυλάκισιν οὐ μόνον ἀρχιερέων ἀλλὰ καὶ τινῶν ἐν τῇ κηδεῖα παρευρεθέντων, καὶ εἰς ζημίαν ἑξακισχιλίων φράγκων.

Ἐτερον γράμμα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Νεκταρίου στελλόμενον ἐκ Κωνσταντινοπόλεως τῷ 1863 μαρτύριον γίνεται τῆς εὐσεβείας τῶν ὀρθοδόξων τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανοπόλεως — ἐλλήνων πάντοτε — Ζητῶν ὁ Νεκτάριος ἵνα κατασταθῶσιν ἐν τῇ ὑπὸ Νεοφύτου ποιμαινομένη παροικία κουτῖα περιγόμενα ἐν τοῖς ναοῖς ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς τοῦ Σινᾶ μονῆς, εὐχαριστεῖ ἐπὶ τῇ ὑποστηρίξει, ἣν Ἀνανία τῷ σιναΐτῃ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ παρέσχεν ὁ Νεοφύτος: «ταῖς σαῖς ἱεραῖς διὰ γραμμάτων παραινέσει φάσκων ἀσμένως ὅτι μάλιστα ὑποδεδέχθαι παρὰ τῶν σῶν ἐπαρχιωτῶν καὶ μᾶλλον τῶν ἐν τῷ Σκεπαστῷ, οἵτινες, εἰ καὶ δυσφύρως εἶχον καταπιεζόμενοι τοῖς βασιλικοῖς ὀσημέραι φόροις, ἀλλ' ἔμπης τὸ κατ' αὐτοὺς πρόθυμον καὶ εὐλαβὲς οὐκ ἐνέλειπεν».

Τρίτη δ' ὑπ' ὄψιν ἐμὴν ἐπιστολὴ ἀναφέρεται εἰς ἔριδά τινα θεολογικὴν ἐν Βουκουρεστίῳ ταράττουσαν τοὺς τῶν κληρικῶν λογίμους, ταύτην δ' ἀφηγεῖται Γερμανὸς ὁ Λοκρός, οὐ σημειουμένης, ἀτυχῶς, τῆς ἡμέρας τοῦ μηνός, οὔτε τοῦ ἔτους· ἔχει δ' οὕτω, μετὰ δύο γραμμὰς προσοχῆς ἀναξίας

«ὁ παπολάτρης Κιγάλας, οὐκ οἶδά ποθεν, κακῶς ἐπεφοίτησε πέρυσιν εἰς Βλαχίαν καὶ ἔβαλε σκάνδαλα μετὰ τοῦ πατριάρχου Διονυσίου καὶ τοῦ νῦν ἡγεμό-

νος· ὥστε διέθετο τὸν ἡγεμόνα ἐναντίον τοῦ πατριάρχου· ἐζήτηε καὶ παρὰ τὴν αὐτοῦ ἀξίαν· προνόμια, καταφρονῶν τὸν Βαρλαάμ, ὁ δὲ Βαρλαάμ ἐστηρίζετο ἐπ' ἐμοὶ Ἦλθεν ὁ Κρήτης καὶ ἐκόμισε τοιαύτην θεολογίαν· ὅτι οἱ ἄγγελοι καὶ αἱ λογικαὶ ψυχαὶ κατὰ φύσιν εἶναι θνηταί, καὶ κατὰ χάριν ἀθάνατοι, λαβὼν ἀφορμὰς παρὰ τοῦ Δαμασκηνοῦ· καὶ ἐγένοντο διαλέξεις συχναί, βεβαιούντος ἐμοῦ καὶ ἀποδεικνύντος τὸ ἐναντίον, ὅτι κατὰ φύσιν ἀθάνατοι, ἐπὶ κριτῇ τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ· ὥστε ἡσύχασεν καὶ ἄκων. Ἦλθεν ὁ Ἱεροσολύμων καὶ μεθ' ἡμῶν· ἐλθόντος δὲ τοῦ Ἀλεξανδρείας, ὤετο ὁ Αἰλίας συνηγορήσειν ἐμὲ αὐτῷ κατὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας· φέρεται δὲ κατὰ τοῦ Αἰγύπτου λίαν ἀπεχθῶς, ὥστε πεποικηκ[ναί] τὸν ἡγεμόνα παρ' οὐδὲν θέσθαι τὸν Αἰγύπτου, μήτε τῆς ὀρθοδοξίας ἐκαλέσαντο τὸν ἄνδρα. Θαμίζων δὲ ἐγὼ πρὸς τὸν Αἰγύπτου, ὁ καλὸς Δοσίθεος συνήχθη τῷ Κρήτης καὶ διέβαλόν με πρὸς τὸν ἡγεμόνα ὅτι πεπλήρωκα τὸ Γιάσι γραμμάτων καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν· καὶ τῇ ἰδ' ἡμερῆς στέλλει πρὸς με ὁ ἡγεμὼν ἐπανίστασθαι τῆς Βλαχίας. Καὶ ποῦ; ἔφην. Ἐνθα βούλει, φησίν. Καὶ ἐπεὶ, ἔφην, βραβεύεις ἐμοὶ τὴν αἴρεσιν, αἰροῦμαι μὴ ἐν νυσίμοις* ἡμέραις ὀδεύειν. Τοῦτο δ' ἦν δοκιμασία· καὶ εἴπερ εἴποιμι «ἀπέρχομαι εἰς Γιάσι» τὸ τῆνικαῦτα βεβαιώσω τὰς διαβολὰς· ἐγὼ δὲ εἶπον· Ἀπέρχομαι εἰς Οὐγκρίαν, πλὴν δότε μοι τὸ ἀργύριόν μου· ἔλαβε γὰρ καὶ παρ' ἐμοῦ πέρυσιν μπρομοῦντα 250 ἀσλανία. Ὁ δὲ «Ἀπελθέτω φησὶ, καὶ δώσομεν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ὕστερον». Ἐξήλθον 15 τοῦ μαρτίου ἀπὸ Μπουκουρέστι μετὰ ὀκτῶ καὶ μόνων ἀσλανίων καὶ με ποδοβότα· καὶ δύο γιουσμπασίδες, ὡς ἐδόκει, πρὸς φυλακὴν, ἐδιώρισεν, ἀλλὰ

ἐπισημασμένη ἡ γραμμὴ

SISMANOGLIO

* βεβαίως ἔδει γραφῆναι «νησίμοις».

μετέγνων, καὶ ἀπέστειλε κατόπιν καλαράσην, ὡς τεκ-
μαίρομαι, καὶ κατεύθυνάν μου τὴν ὁδὸν εὐθύ γε Οὐγ-
καρίας. Καὶ ἦλθον εἰς Πρασόβιον μαρτίου 20».

Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ θεολογικῆς συζητήσεως καὶ
διχοστασίας, ἔξεστιν ἡμῖν ἵνα ὀρίσωμεν χρόνον τῆς
ἀκμῆς αὐτῆς τὰ ἔτη, καθ' ἃ διέμενεν, ὡς ἔοικεν, ἐν
Βουκουρεστίῳ Διονύσιος Βαρδαλῆς ὁ πρῶτος Κων-
σταντινοπόλεως, συνηντάτο δ' αὐτῷ Δοσίθεος ὁ τῶν
Ἱεροσολύμων· ἀλλ' οὗτος ἦν ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ
1667 ὡς μητροπολίτης Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης,
καὶ κατὰ μάρτιον ἢ ἀπρίλιον τοῦ 1670 ὡς πατριάρ-
χης Ἱεροσολύμων· ὁ δὲ Διονύσιος, καθὰ γινώσκουμεν,
μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀπομάκρυνσιν ἔλαβε
προεδρικῶς τὴν μητρόπολιν Θεσσαλονίκης μέχρι τῶν
μέσων μαρτίου τοῦ 1671 ποιμαίνων τοὺς ὀρθοδόξους
αὐτῆς (καίτοι ἄλλοθεν παραδίδοται ἡμῖν ὅτι τῷ 1670
κατὰ τὸ πάσχα διέτριβεν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει). Ἴσως
ἦν ἐκεῖ τότε καὶ ὁ Διονύσιος (τῷ 1670 δηλαδὴ)· ἄλ-
λως δέον ἔν' ἀποδεξώμεθα τοιαύτην ἐν Βουκουρεστίῳ
συνάντησιν ἢ κατὰ μάϊον τοῦ 1673, ἢ κατὰ δεκέμ-
βριον τοῦ 1677, τὴν καὶ πιθανωτέραν· ὅτι ἢ ἀπὸ Βου-
κουρεστίου ἀπέλευσις τοῦ Γερμανοῦ τεθήσεται κατὰ
μάρτιον τοῦ 1678. Ἐν τούτοις ὁ Κιγάλας, ἐὰν ἦ ὁ
Ἰλαρίων, ἐξελέγη Κύπρου καὶ Νέας Ἰουστινιανοπόλεως
ἀρχιεπίσκοπος τῷ 1678, κατὰ τὴν μαρτυρίαν Χριστο-
φόρου Φιλητᾶ, ἢ 1674, κατὰ Ζαβίραν («Πανδώρας»
τόμου Η' σελ. 550, Ζαβίρα «Νέα Ἑλλάς» σελ. 349) καὶ
κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου προσέκειτο βεβαίως τῇ διδα-
σκαλίᾳ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὁ πρότερον ὑποσ-
κάζων περὶ τὸ δόγμα κύπριος. Ἄλλ' ἴσως ὁ Λοκρὸς
ἐπίστευεν ὄντα λατινόφρονα τὸν Ἰλαρίωνα καὶ μετὰ
τὴν ὡς ἀρχιεπισκόπου Κύπρου χειροτονίαν. Πρὸςθε

ΕΠΙΣΤΟΛΟΝ

ἔτι ὅτι τῇ 29 ἀπριλίου 1680 Γερμανὸς ὁ Νύσσης ὁ
Λοκρὸς ἔγραφεν ἐκ Βρασοβοῦ πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων
Δοσίθεον (Κ. Ν. Σάθα Μεσαιων. Βιβλιοθήκης τόμου
Γ' σελ. 520).

Δέον ἔνα προσεπισημειωθῆ ὅτι μητροπολίτης Κρή-
της, περὶ οὗ γίνεται λόγος ὑπὸ Γερμανοῦ τοῦ Λοκροῦ,
βεβαίως ἦν Νεόφυτος ὁ τουπίκλην Πατελάρος, ὃς ἐν
Βουκουρεστίῳ διατρίβων τῷ 1679 ἔγραφεν ἐγκώμιον
εἰς τὸν ἐνδοξότατον καὶ σοφώτατον ἄρχοντα Κωνσταν-
τῖνον Καντακουζηνόν» μεταγραφὴν ἀπὸ χειρογράφου
τῆς Μεγίστης ἐν Ἁγίῳ Ὁρει Λαύρας ὑπὸ τοῦ μονα-
χοῦ αὐτῆς Ἀλεξάνδρου Εὐμορφοπούλου, ἀδριανοπολί-
του, καὶ ἐκτυπωθὲν ἄνευ ἀνάγκης, καθὼ οὐδὲν εἰς
τὴν ἱστορίαν καινὸν εἰσάγον, ἐν τῷ ΚΖ' τόμῳ τοῦ
περιοδικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου (σελ.
287—293)· τὸ ἐγκώμιον δεικνύει τὸν Νεόφυτον Κρή-
της μέτοχον παιδείας καὶ κάτοχον γνώσεων πολλῶν.

Περίεργον ὅτι ἡ συζήτησις αὕτη περὶ φύσεως ἀγ-
γελικῶν ταγμάτων γίνεται συγχρόνως ἑτέρα θεολογικῇ
συζητήσῃ τῇ ἐν Ἰωαννίνοις τοὺς ἐκεῖ διδασκάλους ἐ-
πιλυμαινομένη περὶ θείας οὐσίας καὶ θείας ἐνεργείας,
ὡς καὶ τῇ ἀπὸ τῶν μέσων τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος
διασπῶσῃ τοὺς ἐν Ἁγίῳ Ὁρει μοναχοὺς περὶ τοῦ
πραγματικῶς ἀριστεροῦ καὶ τοῦ δεξιοῦ μέρους τοῦ ἁ-
γίου ἄρτου κατὰ τὴν θείαν προσκομιδὴν.

* *

Ἐπιστόδιόν τι τοῦ βίου τοῦ Γερμανοῦ Λοκροῦ, ἀ-
ναφερόμενον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Πατριαρχείου Κων-
σταντινοπόλεως, μανθάνομεν ἀπὸ τινος ἐπιστολῆς, στε-
ρουμένης ἀκριβοῦς χρόνου γραφῆς, ἐπιτροπούσης δὲ
ἔνα θεωρῶμεν αὐτὴν ἐπιστελλομένην κατὰ τὸν χρόνον
τῆς τοῦ Νεοφύτου διατριβῆς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ
κράτους, ὡς μέλους τῆς ἱερᾶς συνόδου, διότι πρὸς

*Controverses sur
un l'immense divine
et sur l'usage
divin.
sur la position
des jurells à
la puthine.*

αὐτὸν ἀπεστέλλετο μέρος τῆς ἐπιστολῆς οὕτως ἔχει, βεβαιοῦν τὴν εἰς Ἰωάννινα ἀποστολὴν τοῦ μητροπολίτου Κυζίκου καὶ τοῦ Γερμανοῦ Λοκροῦ

«Κατὰ δὲ τὴν Ἠπειρον γεγονότες ἡμεῖς καὶ τὸ Ἀργυρόκαστρον, γράμμα τῆς πανιερότητός σου ἐλάβομεν πρὸς τὸν σὺν ἀδελφὸν Ἰωαννίνων πεμπόμενον, τὸν συναδελφὸν τοῦ Κυζίκου εὐνοϊκῶς προσαγορευθὲν, κατὰπου* πρὸς τὸ τέλος καὶ τὸν ὑπόδουλον αὐτῆς Γερμανὸν χαιρετοῦν, πρὸς ὅπερ ἔγωγε δι' ἀπορίαν ἀνερχομένων πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἀπήνησα τότε· νῦν δ' ἀπὸ Ἐλασσῶνος ὡς δοῦλος μὲν προσκυνῶ, ὡς φίλος δὲ ἀσπάζομαι».

Φαίνεται δὲ κατὰ τοῦ Νεοφύτου λίαν ἀσχάλλων ὁ Λοκρός, διότι, καθὼς ἔμαθεν, «οἱ σύνοικοι τῷ πατριάρχῃ (ἐπιτάττοντός με τοῦ πατριάρχου εἰς τὴν παροῦσαν ἐξαρχίαν καὶ μὴ θέλοντα) ἔφασαν ὅτι, τὴν ἀργεῖαν, ἣν ἐδεξάμην ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὴν πρώτην Ἰανουαρίου αἴτιος τῆς ἀργίας ὁ Ἀδριανουπόλεως, οὐ μὴν ὁ πατριάρχης· αὐθις τὸν Κυζίκου, καὶ μὴ φιλόσοφον, ἀλλὰ φίλον φιλοσόφον, ἀπαιτοῦντά με συστρατεύσειν τὴν καθ' Ἑλλάδα ὁδὸν, ἀπειργέ τις, τότε τῶν κληρικῶν καὶ σοὶ φίλος, διχονοίας καὶ στάσεως καταγραφάμενός με, καὶ μάρτυρα προσῆγε τὴν σὴν πανιερότητα, τοῦτο κατ' ἐμοῦ ἀποφνηναμένην· ἀλλ' ἔμοι γε τοῦτο ἀπιστον παντελῶς ἀνεφάνη καὶ μηδαμῶς ἤψατό μου». — παρατηρεῖ δ' ὅτι πιθανὸν εἶπειν τι τὸν Νεόφυτον, ὅπερ ὑπὸ τῆς φήμης ἐμεγαλοποιήθη. Ἄλλ' ὁ Λοκρός ὑβρίζει καὶ τινα διδάσκαλον Χρῆσανθον, ἐν Ἀδριανουπόλει μένοντα ἢ μείναντα καθ' ὃν χρόνον ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν, ἢ πρὸ τοῦ χρόνου τούτου, καὶ μετὰ τίνος Κυρίλλου ἀναγκάσαντα, ὡς εἰκάζει τις, τὸν Γερ-

* οὕτως ὁ κώδῃξ.

μανὸν ἵνα φύγη ἐξ Ἀδριανουπόλεως. Σημειωτέον περὶ τῶν πατριαρχικῶν ἀπεσταλμένων, χάριν ἀκριβείας, ὅτι μετέβησαν εἰς Ἐλασσῶνα καὶ κατοῦν ἀπῆλθον εἰς Βοιωτίαν.

* *

Ἐὰν παραθεῶσιν ἔτι τινα γράμματα πρὸς τὸν Νεόφυτον ἐπιστελλόμενα, τοῦτο γίνεται, καθὼς ἔγραψα καὶ ἄλλοτε, διότι σπανίως παρέχεται μοι ἡ ποθητὴ εὐκαιρία τῆς ἐκδόσεως ἱστορικῶν τοιούτων μνημείων, κατ' ἰδίαν· ἀλλὰ στερούμεθα καὶ περιοδικῶν φυλλαδίων εἰδικῶν, τούτου δ' ἕνεκα πλησιονὴ ὑλικοῦ, κόπῃ καὶ χροῖμασι πολλοῖς ὑπ' ἐμοῦ περιαιθροισθεῖσα, τρέχει τὸν κίνδυνον ἵνα μείνη ἀνέκδοτος.

Προτάττονται λοιπὸν τρεῖς ἐπιστολαί, ἡ μὲν πρώτη καὶ ἡ τρίτη ἐκ Βλαχίας ὑπὸ Παΐσιου τοῦ Λιγαρίδου στελλόμεναι, ἡ δὲ δευτέρα ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ Νεοφύτου πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὴν πρώτην, γεγραμμένην τῷ 1655 καὶ ἀναφέρουσαν λυπηρὰς σκηνὰς ἐν Βουκουρεστίῳ συμβάσας καὶ ἀλλαγῶν τῆς Βλαχίας, ἐν ἀρχαῖς τοῦ ἔτους τούτου.

Μετὰ ταύτας ὁ ἀναγνώστης εὕρισκει τὴν πρὸς τὸν Νεόφυτον ἐπιστολὴν τοῦ τσάρου Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς τῷ 1665 γεγραμμένην, τρεῖς ἐπιστολάς τοῦ Νεοφύτου ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ ἐνταῦθα Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου μεταγραφείσας, στελλομένας τῷ 1661, τῷ 1669 καὶ 1684. Κατόπι τούτων τάττω τὸ σιγίλλιον περὶ τοῦ λαυριτικοῦ Μετοχίου.

Ὁ τοῦ παρόντος ἀναγνώστης, ὑπ' ὅσιν ἔχων πάντα τὰ ἰδιωτικὰ καὶ ἐπίσημα γράμματα τὰ ἐν τῷ βιβλιδίῳ τούτῳ, δύναται ἵνα σχηματίσῃ τὴν δικαίαν κρίσιν περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς παιδείας τοῦ Νεοφύτου καὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ, - ὅς ἐπὶ τεσσαράκοντα τέσσαρα ἔτη διεῖπε τὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀδριανουπόλεως.

Σημειῶ ἀκριβῶς τὰ ἔτη τῆς μακροῦς ἱερατείας αὐτοῦ, ἐπανορθῶν ὑπόνοιαν ἐξενεχθεῖσαν ἐν τῇ « Ἐκκλησιᾷ Ἀληθείᾳ » (τόμου ΚΔ' σελ. 414) τῷ 1904 ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι δύο Νεόφυτοι πιθανῶς ἐποίμεινον ἐπὶ σαράντα τέσσαρα ἔτη τὴν ἐπαρχίαν ταύτην. Ἦν δὲ ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τοῦ ποιμένος τῶν ἀδριανοπολιτῶν οὐχὶ οἷα μετὰ τὰ μέσα τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος, καίτοι τὸ διεξαγόμενον ὑπὸ τῶν ἐλλήνων κατοίκων αὐτῆς ἐμπορίον ἦν εὐρύτατον.

Τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ συμπληρωθήσονται διὰ τοῦ κατόπιν αὐτοῦ τύποις ἐκδιδομένου ὑπὸ τίτλον ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥ ΠΟΛΕΩΣ, ὕλην τινὰ χορηγοῦντα τοῖς φίλοις τῶν παλαιῶν διηγήσεων εὐχάριστον, καὶ πληροῦσαν χάσματά τινα δῆθεν τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας ἐπὶ πολλοὺς ἔνιαυτούς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΛΙΓΑΡΙΔΟΥ

Α'

« ἐν τῷ σαββάτῳ τῆς ἀπόκρεω, * ἠνίκα ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία μνεῖαν ποιεῖται περὶ τῶν κεκοιμημένων, ἐξῆλθεν ὁ ἐκλαμπρότατος ἡγεμὼν Κωνσταντῖνος, ἅμα τοῖς αὐτοῦ ἄρχουσι καὶ ἀξιωματικοῖς ἀνδράσι καὶ πᾶσι σχεδὸν τοῖς στρατεύμασι, πρὸς τὸ ἐξελάσαι τινὰς τῶν στρατιωτῶν καὶ μάλιστα τοὺς ὀρμωμένους ἀπὸ τῆς Βουλγαρίας, ὡς ἀχρεῖους, καὶ τῇ πολιτεῖᾳ μὴ συμφέροντας. Οὗτοι δὲ τοῖς ἄλλοις, ὄρθρου βαθέως, τὸ πάθος κοινολογήσαντες, ὄρκους καὶ σπονδὰς ποιησάμενοι ἀλλήλοις, στάσιν ἤγειραν οὐ σμικράν. Καὶ δὴ τὰ ζίφη ἤραντο κατὰ τῶν ἀρχόντων καὶ ὡς δέκα τῶν πρωτευόντων ἀνεῖλον, ἐμφύλιον συστησάμενοι μάχην

* κατὰ τὸν ἐμὸν ὑπολογισμόν, αἱ φρικώδεις αὗται σκηναὶ συνέβησαν τῇ 18 φεβρουαρίου (1655).

καὶ πάνδεινον πόλεμον. Οὐχ ἔστη δὲ τὸ κακὸν ἐνταῦθα, οὐδὲ πέρασ εἴληφεν ἡ βιαία ὀρμή, ἀλλὰ περαιτέρω προὔβη καὶ ἠὔξανε, παμφάγου δίκην φλογὸς τὰ περίεξ λυμαιομένης· καὶ γὰρ ἠκολούθησαν οἰκῶν ἀρπαγαὶ, ἱματίων κλοπαὶ, χρημάτων ἀφαιρέσεις, ταμείων ἐκχύσεις. Τί τὰ πολλὰ καὶ καθ' ἕκαστον γράφειν; τὰς λεηλασίας, τὰς αἰχμαλωσίας, ὅσα καὶ οἷα δεινὰ φιλεῖ συμβαίνειν ἀλισκομένων πόλεων· τὰ αὐτὰ ἐγένοντο ἐν τῷ Βουκουρεστίῳ τῆς κάτω λεγομένης Μυσίας, ἀλλὰ τί εἶπον ἐν τῷ Βουκουρεστίῳ; Χείρω καὶ πολλῷ πλείω ἔξω τούτου συνέβαινον· ἐκκλησῖαι ἀπεγυμνοῦντο, μοναστήρια ἐληστεύοντο, μοναχοὶ ἐσφάγησαν, ἐπίσημοι γυναῖκες μέχρις αὐτοῦ τοῦ χιτῶνος ἀπεδύοντο· καὶ τὰ χρυσὰ πάντα κάλλη μία ὥρα καὶ ἡμέρα διήρπασε. Καὶ νῦν ὄρας τοὺς πάντας γυμνοὺς καὶ ράκη περιβεβλημένους ἐν τῇ αὐλῇ, ὥστε θρηνεῖν μοι ἐπέρχεται ὅταν ἴδω τοὺς ἐμοὺς φίλους πενιχρὰ φοροῦντας... τοὺς ποτὲ μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς, ὑπερορίους φυγάδας, φυγὴν ἀσπασαμένους διὰ μόνον τὸ ζῆν. Ὡχέτο γὰρ εἰς δυσβάτους τόπους ὁ κλεινὸς Κωνσταντῖνος ὁ Καντακουζηνὸς, ὁ ποστέλνικος Εὐστράτιος, ὁ μέγας βεστιάριος Μπούργνιας, καὶ ἄλλοι πολλοὶ σὺν αὐτοῖς, οἵτινες προσδοκῶνται ὅτι τάχιστα ἐπανακάμψαι, διότι ὀρκωμοσῖαι καιναὶ μετὰ τὴν στάσιν ἐτελέσθησαν, καὶ ἀπὸ τοῦ πασιᾶ τῆς Δρύστρας ὀρισμοὶ ἐπέμφθησαν εἰς τὸ παῦσαι τὰ σκάνδαλα καὶ φιλιωθῆναι τοὺς πάντας ὡς καὶ τὸ πρότερον· ἠρπάγησαν δὲ καὶ τοῦ ἡμετέρου Ἰουλιανοῦ τὰ τε χρήματα καὶ ἱμάτια, ὁμοίως καὶ τοῦ ἱατροῦ Μαρσελήνου

Πλὴν ἀρκεῖ τὰ τῆς τραγωδίας καὶ πρὸς φαιδρότεραν ἤκω ὑπόθεσιν, ἐπὶ τὴν νίκην δηλονότι τῶν καζάκων κατὰ τῶν ταρτάρων, συμμαχούντων τοῖς λέχοις* οὗτοι γὰρ οἱ σκύθαι ὀρμήσαντες κατετροπώθησαν καὶ

τήν νύκταν* αἰσχυρῶς φυγόντες ἔτραπον, λεηλασίαν ὀλίγην ἀπὸ τῶν γειτονευόντων χωρίων εἰληφότες, πρὸς ἄμυναν, ναὶ δὲ καὶ πρὸς φήμην τὴν ἦτταν τοιοῦτω περικαλύμμαι συσκιάσαντες οἱ παμπόνηροι. Ἄδεται δὲ λόγος, αὐτοὺς τὴν φιλιαν προσπαιτεῖν ἀπὸ τῶν ρύσσω, καὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης βασιλείας ἔχειν τὴν μάθησιν ὅπως μὴ πολεμοῖντο τοῖς σκάφεσιν, εἰς πεντακόσια τελοῦσι τὸν ἀριθμὸν, οἱ ὄντες περὶ τὸν Δούναβιν.

... Γράφοις οὖν τὰ καινότερα καὶ τὰ τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων πῶς ἔχει ἐνταῦθα γὰρ ἔξαρχοι ἐκείνου προεληλύθασιν ἀπαιτοῦντες χρήματα παρὰ τῶν ἡγουμένων μετὰ πάσης σπουδῆς, ὑποπιθυρίσαντες ἔχειν ἀνάγκην τὸν πατριάρχην καὶ σπεύδειν τὴν ταχίστην ἐπὶ τὴν Ἁγίαν Πόλιν, διὰ τοὺς ἐκεῖ πορευθέντας ἐνίους τῶν Ἱεροσολυμιτῶν.

... σὺ δὲ παράσχου ἐπίκαιρον τὴν ἀπόκρισιν, εἰ τανῦν ἡσυχάζει τὰ τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἡρεμεῖ τὰ τοῦ Πατριαρχείου ἄλλεπάλληλα σκάνδαλα, τοῦ νέου ἐπάρχου ἐπιδημήσαντος· καὶ τὰ περὶ τῆς Χίου πῆ ἔτελε . . . σαν· καὶ ὁ Παρθένιος ποῦ τυγχάνει ὦν· καὶ εἰ ὁ Γαβριὴλ ὁ νέος μητροπολίτης ἐστήρικτοι ἄρα, ἢ χειμάζει τοῖς χιακοῖς κλυδωνίοις.

Συγγνοίη δ' ἐπὶ τοῖς ζητουμένοις, ὅτι παρ' ἐμοῦ ταῦτα πυνθάνονται τινες τῶν ἐταίρων, ἡγούμενοί με εἰδέναι τὰ τοιαῦτα . . .

* Ἐρρωσο. 1655.

ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΩΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

« Τί δὲ τὰ τῆς Ἐκκλησίας πυνθάνη πῶς ἔχει· βαρέως

* ἦτταν, ἢ νύκτα· κακῶς ἢ λέξις ἐστὶ γεγραμμένη.

ἄμα τε καὶ ἐπικινδύνως· οὐδ' ἀνδρῶν πάποθ' ἔλεον ἐπιτυγχάνει ἢ δύστηνος. **ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ**, ἄρτι πατριαρχεύων, ἐπαρχικῇ δυναστείᾳ, τρόπον τινὰ τῆς ἀρχῆς, οὐχ ἔκοντὶ τῆς ἀρχῆς προσεποιήσατο, καὶ σφόδρα τῇ παρουσίᾳ πληγῇ δυσανασχετεῖ· καὶ αἱ τοιαῦτα μὲν οὐ τοσοῦτον ἑαυτὸν, ἀλλὰ τὸν πρὸ τούτου **ΠΑ·Ι·ΣΙΟΝ**, τὸν οὕτω σκαιῶς καὶ μὴ κατὰ λόγον κατ' ἀμφοτέρων ταμειυσάμενον, ἑαυτῷ μὲν ἀπόπτωσιν τῆς ἐν χερσὶν ἀρχῆς, Ἰωαννικίῳ δὲ συμφορὰς ἀπροςδοκίτους συνεισέφερον*· καὶ νῦν οὐχ ἦττον τοῖς Ἰωαννικίου πρόωην περιέπεσε καὶ αὐτὸς πάθεισι, προσαιτήσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ προσέρχεται, ἐφόδια παρ' αὐτῆς εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον ἀνυποστόλως ἐπιζητεῖ. Εἴτ' οὖν οὕτως, εἴθ' ἑτέρως πως καὶ οὗτος διανοούμενος, ἀνθυπαλλάττει μὲν τὰς τῶν πραγμάτων ἡδὴ πνοὰς ** καὶ περὶ μὲν τούτων οὕτω. Περὶ δὲ τοῦ **ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ**, ὡς ἀρτίως διεγνωκότες τὰς διατριβὰς ἐν Θεσσαλονίκῃ ποιούμενον, οὐδεὶς ἐκ τῆς Ἁγίας Πόλεως ἦκε κακὰ μαντευσόμενος· μέλλει δὲ διὰ Θετταλίας, καὶ πᾶσαν δὴ τὴν Ἑλλάδα ὑπελθεῖν λέγεται. Ὁ **ΧΙΟΥ** τῆς φρουρᾶς ἀφείθη, καὶ νῦν ἀνέτως σὺν ἡμῖν διατρίβει, τοῦ θρόνου μεταποιούμενος. Ὁ σύνθρονος τούτου **ΓΑΒΡΙΗΛ** διέπ[ει] ἔτι τὸν χείριον θρόνον ἀπηλλαγμένος τῶν τῆδε σκευωριῶν. **ΒΑΡΝΗΣ** καὶ πρὸ τούτου ὁ **ΠΡΟΥΣΗΣ** ἐκάτεροι τὸν βίον καλῶς (τὸ χειρογ. καλλῶς) μετήλλαξαν ἐν τῇ Βασιλευούσῃ. **ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ** ὁ **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ** παρητήσατο τὸν θρόνον ἐκουσίως, τὸν ἄπονον προσελόμενος βίον. Ταῦτα μὲν ἐκ πολλῶν (κλπ.) Ἐρρωσο.

* συνεισερφέροντι ὁ κώδηξ.

** ἀκατάληπτα τὰ ὑπερ γραφόμενα, διὰ τὴν ἀγραμματοσύνην τοῦ γραφέως.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΛΙΓΑΡΙΔΟΥ

Β'

« ὁ γοῦν Δούκας ὁ τῆς Μολδαυίας ἡγεμῶν, ἐπειδὴ οἱ τὴν ἀποστασίαν μελετήσαντες ἐπισφαλῶς λίαν πρὸς τοῦργον ἐχώρησαν· ὅθεν τῆς ἐπιβουλῆς καταφανοὺς γενομένης, καὶ τοῦ ἐπάρχου καλῶς ἐνωτισθέντος τὸ δρᾶμα, τὸν μὲν ἡγεμόνα βεβαιοῖ καὶ αὐθις ἐπιλαβέσθαι τῆς ἀρχῆς, τῶν δὲ ἀνταρτῶν οἱ μὲν προσῆλθον ἱκετικῶς, φιλανθρωπίας τυχόντες, οἱ δὲ εὐθὺ τῆς Σαρματικῆς ἀπήεσαν. Οὕτω μὲν περὶ τούτου. Ὁ δὲ γε Γρηγοράσκος, τῆ Κωνσταντίνου παρακαθήμενος, κατήλθον εἰς Ἀδριανοῦ ἀπὸ Βλαχίας οἱ ἄρχοντες μετὰ τοῦ σφῶν ἡγεμόνος Ἀντωνίου· ἀλλ' ἐπεὶ καὶ οὗτοι, μερισμένοι ταῖς γνώμαις διακείμενοι, οἱ μὲν ἀνανεοῦν ἤθελον τὴν ἀρχὴν, οἱ δὲ ἄλλον ἠροῦντο ἡγεμονεύσοντα ἐξ αὐτῶν, ἐν τούτοις οὖν ὄντες, διεγνώσθη τὸ δρᾶμα καὶ πίπτει ὁ κύβος ἐπὶ τὸν Γρηγοράσκον καὶ ἅμα ἀπέστειλεν ἐνταυθὶ καὶ παρέλαβον.

Ὁ δὲ γε ἔπαρχος τρεῖς τῶν βλαχῶν ἄρχοντας προκατέσχε διαβληθέντας παρὰ τοῦ δήμου, ὡς τὰ κοινὰ σφετερισμένους καὶ τὴν ἡγεμονίαν ὑπόχρεων καταστήσαντας· διέδρα δὲ καὶ τέταρτος· περὶ ᾧ οὐδὲν ἔχομεν λέγειν ὅτι μὴ πεφυλακισμένοι εἰσὶ.

Ταῦτα τὰ ἀρτίωςπραχθέντα γνωρίζειν ὑμῖν ἔδοξε»

ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΤΣΑΡΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΕΟΦΥΤΟΝ

(ἐκ τοῦ 553 κώδικος τοῦ Ἀγιοταφ. Μετοχίου)

Ἀλέξιος Μιχαηλοβίτζης, ἐλέω Θεοῦ βασιλεὺς καὶ μέγας κνέζης Μοσχοβίας καὶ πάσης μεγάλης, μικρᾶς τε καὶ λευκῆς Ρωσσίας, αὐτοκράτωρ πολλῶν τε καὶ ἄλλων ἐπαρχιῶν καὶ ἡγεμονιῶν, ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν, καὶ παντὸς βορείου μέρους ἔξουσιαστής, νικητῆς καὶ τροπαιοῦχος, τῷ πανιερωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως κυρίῳ Νεοφύτῳ ἀπὸ μέσης καρδίας ἀσπάζεται, προσφωνῶν καὶ τὸ χαῖρε.

Καίπερ ἡμῶν οὐδέποτε τὴν σὴν θεασαμένων λογιότητα, πανιερώτατε, ὅμως γε μέντοι παρ' ἄλλων ἡμεν ἐνηχηθέντες καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ ἡμετέρου μητροπολίτου Γαζέων, τοῦ σοφοῦ Παϊσίου, ἐμάθομεν τῶν σῶν ἐπιστημῶν τὴν πολυειδῆ περιποίησιν, τὴν πεποικιλμένην ιδέαν τῶν λόγων σου, ὥστε μηδὲν πλέον ἀναζητεῖν πρὸς μείζονα πίστῳσιν, σοῦ μηδενὶ παραχωροῦντος περὶ αὐτὰ τὰ πρωτόλεια τῆς γλαφυρωτάτης μαθήσεως τῆς καὶ ἀπὸ πασῶν τὴν γνῶσιν ἐραυιζομένης καὶ διὰ πασῶν ὀδευούσης τὴν εἶδησιν. Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα κείσθω ταύτη, φησὶ, καίτοι ταῦτα οὐ δοκεῖ εἶναι πάρεργα ἢ καὶ ἑτερογῶνια, οὔτε μὴν παρ' ἀρμονίαν καὶ λύραν φερόμενα.

Τοιγάρτοι ἑναγχος ἀκηκόαμεν ὅπως ἡ σὴ πανιερότης εἰς τὴν τῆς Οὐγγροβλαχίας ἀφίκται, καὶ τὴν φήμην ταύτην αἰσίως καὶ ἀσμένως δεδέγμεθα, ὡς τάχα χρησιμευούσης, καὶ τῇ κυκλικῇ τοῦ ποτέ πατριάρχου Νίκωνος ὑποθέσει πάνυ σφόδρα ζυμβάλλουσαν, τοῦ

καὶ καθεκάστην νεωτερισμοὺς ἐπὶ νεωτερισμοῖς ἐπενέγκαντος, σονονουχὶ ἐπ' ὄρεσιν ὄρη καὶ Πήλιον ἐπ' Ὀσση ἐπιφορτίζοντος, κατὰ τὴν ὁμήρειον ποίησιν. Ὅθεν γράφομεν τῇ σῆ πανιερότητι ἵνα ὡς ἡμᾶς εἰσφητήσῃ τὴν ταχίστην, εὐχῆς ἕνεκα καὶ εὐλογίας, ἀναθεωρήσῃ πρὸς τούτοις τὴν πολυχρόνιον αἰτίαν τοῦ Νίκωνος, ἐπταετῆ χηρείαν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, παρὰ κανόνας καὶ θεσμοὺς προξενήσαντος*

ἀναπολοῦντες τοὺς νόμους εὕρομεν ἐν ἄλλοις γεγραμμένον καὶ τόδε· τὸν ἀποδημήσαντα εἰς χώραν ἄνδρα καὶ οὐδεμίον τῇ συζύγῳ αὐτοῦ δαπάνην πρὸς ζωοτροφὴν ἀποστείλαντα ἐν ὠρισμένοις ἕξ ἔτεσιν ἤδη, κατὰ τὴν συνοδικὴν ἀπόφασιν τοῦ ποτὲ αἰοιδίμου πατριάρχου κυρίου Διονυσίου, τὰ τοιαῦτα τῶν ἀνδρογύνων χωρίζεσθαι, αὐτῆς μόνης τῆς πενταετίας παρεληλυθυίας, ἐτέρῳ τε ἄλλῳ ἀνδρὶ ἔχειν ἄδειαν τὴν διεζευγμένην συζυχθῆναι νομίμως· ὁ δὲ γε Νίκων οὐ πέντε ἢ ἕξ, ἀλλ' ἤδη καὶ τὰ ἑπτὰ διήμειπεν ἔτη οὐδεμίαν ἐπικουρίαν ἐσχηκώς** ἢ τῇ ἐμπεπιστευμένῃ αὐτῷ Ἐκκλησίᾳ, ἢ τῇ τοῦτον ἐναγκαμένη πατρῴᾳ ἐστία, μόνον κατὰ φερωνυμίαν νεϊκέα τε καὶ σκάνδαλα ἅττα ἐπεισέφρησε τῇ κυριωνύμῳ ἡμέρᾳ τῇ πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, καθ' ἣν ἐπιβατικῶς ἐπὶ τὸν παρητημένον θρόνον ἰταμῶς ἀνέβη πεπαρρησιασμένως ἀκλητὶ ὀρμώμενος ἐπὶ τὰ βασίλεια, οὐδόλως μηνύσας τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ, τὴν παρ' ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν ἀπροσδόκητον ἔφοδον, καίτοι τοῦτο διαρρήδην ἀπειργούσης τῆς Σαρδικῆς συνόδου, ὡς τύρβην πολλὴν καὶ μάχην ἀνακαλοῦν τοῖς χριστιανίζουσιν. Ὑμέτερον ἄρα καὶ

* παρέλιπον ἐνταῦθα δύο λέξεις, "εἴη μὲν., οὐδαμῶς εὐδούσας τὸ νόημα.

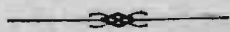
** γρητ. παρεσχηκώς

ἀρχιερατικὸν χεῖρα βοηθείας τὴν ὁποιανδηποτοῦν ὀρέξαι τῷ χριστεπωνύμῳ τούτῳ λαῷ, πονήρως διακειμένῳ, πᾶσάν τε ὕλην φθοροποιᾶν καὶ σφοδρὰν πληθώραν ἀπὸ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀγροῦ τε καὶ σώματος ἀποσπᾶσαι, δυνάμενον εὐαγγελίσασθαι τὴν εἰρήνην, τὸ πεφιλημένον πρᾶγμα καὶ ὄνομα· γέγραπται γὰρ «ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὴν εἰρήνην».

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν συντόμῳ ἐσχεδιάκαμεν, ἅπερ, εὐ ἐγνωκότες μὴ ἐν τῷ πολλῷ εἶναι τὸ εὖ ἀλλ' ἐν ὀλίγῳ πλειστάκις τὸ εὖ, εἴ που μόνον ἐν αὐτῷ τὰ πρόσφορα περιέχεται, καὶ ὄλοσχερῶς συντείνει πρὸς ψυχοφέλειαν, οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ τοῖς νουνεχέσι βραχέα τινὰ ἐξαρκεῖ, ὡς δῆθεν καυτοῖς τοῖς τεκμαιρομένοις τὸ ἰσχυρότατον ζῶον τὸν λέοντα, ὅσος καὶ οἶος τὸ μέγεθος τυγχάνων διατελεῖ, ἐκ τοῦ ὄνυχος. Γενέσθω τοίνυν προσηνῆ τὰ παρ' ἡμῶν σεσημειωμένα, ναὶ δὲ καὶ πέρας χρηστὸν λαμβανέτω* τὰ τῆς καρδίας ἡμῶν διαβούλια καὶ καταθύμια, ὡς ἄρα καὶ Θεῷ τῷ δοτῆρι τῶν ὄντων εὐπρόσδεκτα. Ὅς γε μὴν τὴν πορείαν ὑμῶν κατευθύνει καὶ ἰθύνει, κατ' ἔφεσιν τε καὶ βούλησιν, ἅτε δὴ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος χρηματίζοντα εἶθ' ὄφελε γένοιτο.

Ἐδόθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ παλατίῳ κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος αχξε', ἀπὸ δὲ κτίσεως κόσμου ζρογ'

τῆς σῆς πανιερότητος εὐγνώμων

* ὁ κδξ. ἐπιλαμβανέτω.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

(ἐκ τοῦ ἀρχείου τοῦ Ἀγιοταφικοῦ Μετοχίου)

Α΄ ΝΕΚΤΑΡΙΩ ΙΕΡΟΣΟΛΩΜΩΝ

Τῷ σοφοτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ ἀγίῳ διδασκάλῳ κυ-
ρίῳ Νεκταρίῳ τῷ ὑποψηφίῳ τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου
τῆς ἀγίας πόλεως Ἰερουσαλήμ ὁ Ἀδριανουπόλεως
Νεόφυτος εὐτυχῆ καὶ ὑγιᾶ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνάβα-
σιν ἐπεύχεται.

Ἐπεισὶ μοι λαμπρὸς ἄγειν παιᾶνα τὸν ἐπινίκιον τῇ
παρούσῃ σου ἐν Θεῷ εὐτυχία λίαν ἀγαλλομένῳ, καὶ
οὐδὲ ἄλλως ἐμαυτῷ ἐπέτρεπον ποιεῖν τοῦτο, ἢ ἐπι-
σοί τε καὶ τῇ σῇ σοφίᾳ, χαίρειν ἐκτόπως καὶ γεγηθέ-
ναι γνοιῖς ἐμαυτὸν, πῶς γὰρ καὶ εἶχον ἐτέρως ἄγειν
τάπινικια, ἢ ἐστιᾶσαι τὴν φιλοσοφίαν, ἐν τῷ ὕψει τῆς
τῆς ἱεραρχίας ἀξίας, κάτω που πλανωμένην καὶ μετὰ
τῶν πολλῶν ἐνδιδαιτημένην τό γε νῦν ἔχον, καὶ παρα-
ριπτουμένην, ὡς οὐκ ἐξῆν μὴ δέ γ' ἐχρῆν νῦν δὲ καὶ
ἔξεστι καὶ χρῆ, ἐπὶ τὰνακτόρια τῆς ἱεραρχίας ἀφικνεῖ-
σθαι τὴν φιλοσοφίαν, μᾶλλον δὲ τὸν φιλόσοφον ἐπὶ
τὸ ὕψος ἐπαναβῆναι τῆς θείας φιλοσοφίας, φιλοσό-
φου γὰρ ἐστὶν εἶναι μὴ παροράν φιλοσοφίαν χαμαὶ
κείσθαι καὶ μένειν, ὡς μηδὲ τὸν λύχνον ὑπὸ τὸν μό-
διον κρύπτεσθαι χρῆ καθάπερ ὁ λόγος ἡμῖν ἀνεκήρυξε
πάλαι, καὶ νῦν ἐς πέρας γε ἤγαγεν ἀψευδῆς γὰρ ὁ λέ-
γων καὶ αὐτόπιστος ὅσον γ' ἐμὲ εἰδέναι, οἶδεν αὐτὸς
ἐπεὶ λέγεται καὶ ὁ Κύριος ἔγνω τοὺς ὄντας αὐτοῦ, ποῦ
δ' ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐπανθεῖ τὰ τοιαῦτα; μᾶλλον δὲ
καὶ ἀπήνθει πρὶν ἀνθῆσαι, καὶ τὸ σεβάσμιον ἡμῶν ἔ-

θνος, ἐν ἐρημίᾳ ποιμένος, εἰς ἀβάτους ἐρήμους καὶ
ἀνοδίας ἐξώκειλε καὶ θηριάλωτον γέγονεν θηρίοις καὶ
τοῖς τυχοῦσι, φαίην ἂν ἔγωγε καὶ προστυχοῦσι, καὶ
προκατασχοῦσιν, οἷς καὶ τὸ καταλαβεῖν καὶ σπαράξαι
εἰς ἀρετῆς ἦκε λόγον· καθόσον δὲ τῷ ὀρθῷ λόγῳ τῆς
ποιμαντικῆς ἐπιστήμης ὀφειλέτην ποιμένα σε καθίστη-
σι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι'
ἀνθρώπων, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ μεγάλου
Θεοῦ, καὶ θύματος, καὶ ἀρχιερέως κατὰ τὴν θεολόγον
φωνὴν, μηδὲν οὖν ἀνάξιον αὐτῷ τε σοὶ καὶ τῷ κοινῷ
διδασκάλῳ καὶ Θεῷ (ᾧ διὰ τῆς φιλοσοφίας ὠκείωσαι)
ἐπιδείξης, μηδὲ πρὸς τὴν ἀνώμαλον κατάστασιν τοῦ
νῦν καιροῦ ἀποβλέψης, μονονουχὶ καλοῦντος σε καὶ
εὐτρεπιζομένου τὴν εἰς τὰ χεῖρω στάσιν διὰ σέ, εὐηθες
γὰρ καὶ ἄλλως ἀπρεπὲς στρατιώτῃ γενναίῳ ἐν καιρῷ
πάλης, ἀσπίδα ρίπτειν, καὶ βελῶν ἔξω καθῆσθαι καὶ
ταῦτα δυναμένῳ, τὰς τῶν πολεμίων ἀποτρέπειν φά-
λαγκας, ἐπὶ τὰς ἐπάλξεις καταφεύγειν, καὶ κατὰ νῶτον
δέχεσθαι πληγὰς μὴ μέντοι γε καὶ κατὰ στέρνων, καθ'
ῶν καὶ τὰ γέρα ταμιεύονται. Πείθου μοι τῇ παραινέ-
σει φίλῳ γε πάλαι ὄντι καὶ τῶν σῶν ἐραστῇ, καὶ λίαν
ἐπεσκεμμένῳ τὰ σά. Φιλόσοφον τὸ πάθος, καίτοι μὴ
φιλόσοφος ἐγώ, φιλοσοφίαν οἶδ' ὄμῳς τιμᾶν, καὶ συνε-
παίρεσθαι φιλοσόφοις οὐκ ἀπαναίνομαι. Ἐρρωσο.

Ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀχξά' γαμηλιῶνος α'
φθείνοντος

Ὁ κατὰ πάντα εἰς τοὺς ὀρισμοὺς τῆς σῆς λογιότητος

Ἀδριανουπόλεως ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Β' ΔΟΣΙΘΕΩ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Τῷ μακαριωτάτῳ καὶ λογιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ κυρίῳ κυρίῳ Δοσιθέῳ δ' Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος εὖ πράττειν.

γ' Ἐξ οὗ περ τῆς σῆς μακαριότητος ἐς Λάρισσαν πεφοιτηκυίας, τὴν ὑπόθεσιν, καὶ τὰ τῆς καρδίας αὐτῆς βάθη μεμαθήκαμεν ἄριστε· ἦν ἡμεῖς, ὡς ἀπόρρητον οὖσαν, μόνον τῷ θείῳ γέροντι σοφωγάτῳ τε ὄντι, καὶ μακαριωτάτῳ δεσπότῃ, πρόδηλον ὡς καταφανῆ πεποιήκαμεν· ὅμως γε μέντοι εὐθύμως ἢ ἀθύμως, ὅτι, (τῶν πραγμάτων εὐστόχως λίαν, καὶ δεξιῶς ἐλθόντων) ἡ ὑπόθεσις ἐς καλοκάγαθόν τέρμα, Θεοῦ διδόντος ἐπανεληλυθε, καὶ τοὺς τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας ἡ σὴ μακαριότης οἴακας ἀσφαλῶς ἐκτήσατο, ὧ παμφίλτατε· ἀλλὰ μὴν οἱ Τελχίνες, καὶ ἀναιδεῖς ἀπο τοῦ σκοποῦ ὄντως πεφύκασιν. Ἐνθέντοι καὶ ἡμεῖς ὡς εὐδαιμονίαν ἡμετέραν τὴν αὐτῆς ἀνάβασιν καὶ ἀξίαν πρὸς τὸν ἱερὸν, καὶ μέγιστον πατριαρχικὸν θρόνον ἀριθμούμεθα· Ἐπεὶπερ εὖ καλῶς οἴσθα, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐξαιρέτως τε ἅμα καὶ φιλικῶς πρὸς τὴν ἱεράν αὐτῆς σεβασμιότητα ἐπέκεινα τῶν ἄλλων φίλων ὁσημέραι διακείμεθα. Ἐρωμένως καὶ εὐτυχῶς εἰς ἐπιμήκιστον, καὶ βαθύτατον γήρας διαβιώσης περιπόθητε.

1669, ἐλαφροβλιῶνος θ' ἰσταμένου.

Ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς τῆς σῆς μακαριότητος καὶ εἰς ὀρισμοῦς αὐτῆς

Ἀδριανουπόλεως ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

Γ' ΔΟΣΙΘΕΩ

Μακαριώτατε, καὶ λογιώτατε δέσποτα πατριάρχα Ἱεροσολύμων κύριε κύριε Δοσίθεε, τὴν σὴν μακαριότητα ἐν Κυρίῳ ἀσπάζομαι.

Θαυμάζομαι τὸ αἴτιον, διὰ τὸ ὁποῖον λογοτριβῇ ἡ μακαριότης σου, καὶ οἰκειοῦται τὰ μὴ οἰκεῖα, ἐὰν ἦτον ἡ μακαριότης σου ἄπειρος τῶν κανόνων, καὶ νόμων, καὶ νεαρῶν, ἤθελε μετρίσει πῶς ἀπὸ ἀπειρίας ζητεῖ τὰ μὴ προσήκοντα, καὶ γίνεται φιλέρις καὶ φιλοτάραχος καὶ φίλαντος, ἀμὴ ἐπειδὴ καὶ ἔχεις τῶν τοιούτων τὴν πείραν ἀπορῶ τὴν αἰτίαν: Πῶς εἶναι δυνατὸν ἡ μακαριότης σου νὰ μὴν εἶδε τοὺς κανόνας καὶ ἀποστόλων καὶ πατέρων ὁποῦ διορίζουν πρόστιμα φοβερὸν τῷ παρ' ἐνορίαν τολμῶντι ἐνεργῆσαι ἐκκλησιαστικά; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἀγνωῇ τοὺς βασιλικοὺς νόμους καὶ τὰ θεσπίσματα ὁποῦ διακελεύονται ὅτι ἐὰν σινεύῃ νὰ διέρχεται ἀρχιερεὺς διὰ ἐπαρχίας ἄλλου ἀρχιερέως, νὰ μὴν ἔχη ἀδειαν οὔτε νὰ εὐλογῆσῃ οὔτε νὰ ἀγιάσῃ, οὔτε νὰ διδάξῃ ἐὰν ἠξεύρῃ. οὔτε νὰ ἐξομολογήσῃ, οὔτε νὰ σταθῇ ἐκεῖ νὰ διατριβῇ, ἔξω ἐὰν ὁ κατὰ τὸπον τοῦ κάμνει χάριν καὶ τοῦ δίδει θέλημα, εἰ δὲ ἄλλως οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔχει νὰ ἐκτελέσῃ τι τοιοῦτον, εἰ δὲ καὶ αὐθαδιάσει νὰ ζημιοῦται τὸν βαθμὸν του. Εἰ δὲ καὶ λέγει ἡ μακαριότης σου ὅτι αὐτὰ τὰ ἠξεύρω ὅμως ἔχω ἀνάγκην καὶ διὰ τοῦτο τὰ παραβαίνω, ἀποκρίνομαι ὅτι καὶ ἐγὼ ἔχω τὴν ὁμοίαν ἀνάγκην, ὅτι ἡμεῖς ὑπόχρεος ἀμὴ δὲν τὰ παραβαίνω ἐγὼ νὰ ὑπάγω νὰ ἀρπάξω ἄλλου ἀρχιερέως τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, ὅτι οὐδὲ εἶναι ἀκόλουθον διὰ ἔδικαῖς μας ἀνάγκαις νὰ πατῶνται οἱ κανόνες καὶ νόμοι: Εἰ δὲ καὶ λέγεις ὅτι ἐγὼ δυναστικῶς καταπατῶ τὴν ἐπαρχίαν σου καὶ πέρνω τὴν ἐλεημοσύνην, τότε ἀκολουθεῖ γὰρ ἐγὼ νὰ ἀντισταθῶ ἀμὴ ὅχι δυναστικῶς μόνον μὲ τὴν κρίσιν καὶ τὴν

δικαιοσύνην τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ βλέπομεν τὰ χρυσόβουλα τοῦ βασιλέως ἐὰν μοῦ δίδει σύντροφον εἰς τὴν ἐπαρχίαν μου τὴν μακαριότητά του, ἢ ἐμένα σύντροφον εἰς τὰ εἰσοδήματά σου, ἀμὴ θαρρῶ δὲν εἶναι ἔτιζ μόνον προστάζει ὁ βασιλεὺς νὰ φυλάττη κάθε εἰς τὰ ὄριά του καὶ νὰ μὴν ἡμεσθῆν ἄρπαγες εἰς τὰ ἀλλότρια.

Ἐγὼ ἠμπορῶ νὰ δείξω τῇ μακαριότητί σου αὐτοὺς τοὺς κανόνας κατεῖδος καὶ κατ' ὄνομα, ὅταν εἶναι καιρὸς, δείξαι μου καὶ ἡ μακαριότης σου κανόνας καὶ νόμους νὰ θεσπίζουν ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων νὰ ἔχη ἄδειαν νὰ καταπατῇ ταῖς ἐπαρχίαις τῶν ἀρχιερέων, νὰ τοὺς ὑβρίζη νὰ τοὺς ψέγη, νὰ τοὺς συκοφαντῇ, νὰ τοὺς κατακρίνη, νὰ εὐλογῇ, νὰ ἐξομολογῇ, νὰ διδάσκη, νὰ ἀγιάζη, νὰ ἀρπάζη τὴν ἐλεημοσύνην τῶν χριστιανῶν νὰ ὑστερῇ τοὺς ἀρχιερεῖς τῆς ἐλεημοσύνης, νὰ λέγουν ὅτι μόνος ὁ Ἱεροσολύμων νὰ πέρνη καὶ νὰ λεηλατίζει, καὶ ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς νὰ σιωποῦν, καὶ τότε ἀφοῦ μᾶς δείξης τὰ τοιαῦτα θεσπίσματα νὰ σὲ ἀφήκωμεν καὶ λεηλατίζε, ἀμὴ θαρρῶ δὲν εὐρίσκεις τοιούτους κανόνας, τὸ λοιπὸν ἔχε ἀτρέμας, καὶ μὴν συγχίζεσαι καὶ μὴν ζητεῖς τὰ μὴ καθήκοντα· στοχάσου νὰ περνᾷς εἰρηνικῶς, νὰ ἀγαπᾷς τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν, νὰ μὴν ἀρέσκεσαι μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν σου ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις, μὴν διδάσκεις τὰ γραῖδια πῶς μόνον εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα πρέπει νὰ δίδουν τὴν ἐλεημοσύνην, ὁ Κύριος ἐμακάρισεν ἀπλῶς τοὺς ἐλεήμονας, ὅχι μόνον ἐκείνους ὅπου δίδουν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Δὲν διακελεύονται οἱ νόμοι ὅτι ἄλλος ἀρχιερεὺς νὰ μὴν ἔχη ἄδειαν νὰ ἐνεργῆ οὔτε νὰ ζητᾷ εἰς ἄλλου ἀρχιερέως ἐπαρχίαν; ὁμως ἡμεῖς καὶ διὰ φιλίαν καὶ διὰ ἀδελφότητα, καὶ διὰ τὴν εὐλάβειαν ὅπου ἔχομεν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, μὲ ὅλον ὅπου ἔχομεν μυριάς ἀνάγκαις ἐστέρξαμεν νὰ εἶναι ἡ ἐπιμέλεια τῆς μακαριότητός σου καὶ ἡ ἐπαρχία δική-

μας, χωριστὰ ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου συνάζονται με τὸ κουτὶ τὸ ὅποιον κουτὶ ἐγὼ ἀπὸ καλὴν μου προαίρεσιν τὸ ἔκαμα εἰς τὸν καιρὸν τοῦ μακαρίτου Παϊσίου τοῦ Ἱεροσολύμων, καὶ χωριστὰ ἀπὸ ταῖς κρυφαῖς καὶ μυστικαῖς ἐλεημοσύναις ὅσα δώσουν οἱ χριστιανοὶ περισσότερα ἀπὸ τὰ χίλια ἄσπρα, νὰ μερίζεται ἐπίσης ἀδελφικῶς καὶ χριστιανικῶς τὸ ἔλεος τῶν χριστιανῶν, διὰ νὰ κυβερνῶνται καὶ ἡ ἐδικαῖς μας, καὶ ἡ ἐδικαῖς σας ἀνάγκαις καὶ τὰ χρέη. Διατὶ γίνεσαι φίλαυτος, μακαριώτατε, διατὶ πλεονέκτης, διατὶ παραβάτης οὐ μόνον τῶν ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν κανόνων, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς κυριακῆς ἐντολῆς κελευούσης « καὶ τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτὸν ». Ἡμεῖς συγχωροῦμεν μὲ ὅλην μας τὴν ἔνδειαν νὰ κερδαίνης εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας τὰ ἡμίση τῶν ἐλεημοσυνῶν, καὶ ἡ μακαριότης σου μὲ πᾶσαν εὐρυχωρίαν ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν ὅλων τῶν κλιμάτων, δὲν τὸ εὐρίσκεις εἰλόγον νὰ ἔχωμεν τὸ ἡμίση τῆς ἐλεημοσύνης τῆς ἐπαρχίας μας τοῦτο φαίνεται νὰ εἶναι ἐκτὸς πάσης διακρίσεως. Λοιπὸν μακαριώτατε ἄς παύσουν καὶ ἡ ἔριδες, καὶ ἡ ἀδολεσχίαις, καὶ ἡ ἀμύθητος πλεονεξία, καὶ ἄς κυβερνώμεσθῆν ἀδελφικῶς, καὶ ἄς μὴ γινόμεσθῆν πρόσκομα τοῖς χριστιανοῖς, ὅτι ἐκεῖνο τὸ γράμμα ὅπου ἔγραψα γνώμη κοινῇ τῶν ἐγκρίτων χριστιανῶν τῆς πολιτείας Ἀδριανουπόλεως εἶναι ἀμετακίνητον, καὶ ἐὰν βουληθῇ ἡ μακαριότης σου νὰ τὸ μετακινήσῃ, ποτὲ εἰρήνην δὲν θέλομεν ἔχει, μόνον καὶ μὲ τοὺς ἐκκλησιαστικούς νόμους ζητῶ τὴν τιμὴν μου καὶ τὸ δίκαιόν μου καὶ μὲ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν· ὅτι δὲν στέργω νὰ καταπατῆται ἡ ἐπαρχία μου βιαίως. Ἐρρωσα. 1684 μαΐου 3η.

† Ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς τῆς σῆς μακαριότητος, καὶ εἰς τοὺς εὐλογους ὀρισμούς της

Ἀδριανουπόλεως ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

Ἐπισθεν τῆς ἐπιστολῆς ὁ ἀείμνηστος Δοσίθεος ἔγραψεν ἰδίᾳ χειρὶ εἰς ἕξ στίχους τάδε·

«σαν σε καταλάβω πῶς εἶσαι ἐκείνος ὁ Ἀδριανουπόλεως, ὅπου ἦσουν, εἰς ὅλα θέλω ἀποκριθῆ, καὶ κατὰ βούλησιν ἴσους σὴν· σὰν εἶσαι ἐκείνος ὅπου εἶσαι, οὐδεῖς μοι λόγος, καὶ ὁ ποιεῖς ποιήσον τάχιον».

Ἄλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔμειναν ἀμφοτέροι φίλοι καὶ πάλιν, ὡς ἕξ ἐπιστολῆς τοῦ Δοσιθέου, σταλείσης τῷ Νεοφύτῳ τῷ 1686, καταδείκνυται, σωζομένης ἐν τῷ 553 χρειαογράφῳ.

Δέον ἔνα προστεθῆ ὅτι αἱ τρεῖς ἐπιστολαὶ τοῦ Νεοφύτου ΜΕΤΕΓΡΑΦΗΣΑΝ ΚΑΙ ΕΞΕΤΥΠΩΘΗΣΑΝ ΑΠΑΡΑΛΛΑΚΤΩΣ, διότι ἰδιόρραπτοὶ εἶσι.

Ἴσον τοῦ σιγγιλλιώδους γράμματος τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει

(Νομικῆς Συναγωγῆς φ. 168β—169α)

† Ἰωαννίκιος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Οὐδὲν τῶν ὄντων, ὅσα ἐν οὐρανῷ καὶ ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τῶν νοητῶν εἴποι τις ἂν καὶ τῶν οὐρανίων σωματίων, εἴτε καὶ τῶν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν, συνίστασθαι ποτε δυνηθεῖν, ἄνευ τῆς πρὸς ἄλληλα ὁμονοίας καὶ τῶν πρὸς τάξιν τε καὶ εὐαρμοστίαν συντεινόντων, ὑφ' ὧν καὶ συνέχονται καὶ συγκρατοῦνται καὶ εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν ἄγονται κίνησιν, καὶ τὸ ἐνδεὲς ἐκάστου

παρὰ τοῦ ἄλλου πληροῦται, καὶ τοῦτο δείκνυσιν ἡμῖν, μετὰ τὴν θεοπρεπῆ φωτοχυσίαν τὴν παρ' ἀλλήλων διαδεχομένην τῶν θείων νόων, κατὰ τὴν θεολόγον φωνήν, καὶ αὐτὴ ἡ σελήνη, παρὰ τοῦ ἡλίου δανειζομένη ἀμαρυγὰς καὶ πρὸς τὰ ὑπ' αὐτὴν μετοχετεύουσα. Μόνον γὰρ τὸ θεῖον ἀνευδεὲς καὶ ὑπέρπληρες· ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων φύσις, ἐν ἀσθενείᾳ οὔσα καὶ ἐν κινήσει ροῆς καὶ ἀπορροῆς, πολλῶν δεῖται τῶν πρὸς σύστασιν αὐτῆς καὶ συνάρτησιν. Ὅθεν καὶ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας εἰς ὄνομα τιμωμένης τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιεπισκόπου Στεφάνου, τῆς ἐν τῇ καλῶς εὐνομουμένη μητροπόλει τε καὶ πολιτείᾳ Ἀδριανουπόλεως, μετοχίου οὔσης τῆς θείας καὶ ἱερᾶς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς περιφήμου μονῆς τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τῆς μεγάλης Λαύρας τῆς ἐν τῷ Ἄθῳ ὄρει παρακειμένης καὶ ὑποτεταγμένης πρὸ χρόνων ἱκανῶν καὶ τὰ πρὸς ζωάρκειαν μικρὰν ἐπαρκούσης αὐτῇ, καὶ τὸ ἐνδεὲς αὐτῆς, ὡς εἰκὸς, προσαναπληρούσης, καὶ τῆς ἐνούσης αὐτῇ βοηθείας ποριζούσης, οὐκ οἶδ' ὅπως τῶν δαιμόνων πεισθεὶς Παρθένιος ὁ ἐν πατριάρχαις ὀνομασθεὶς βιαία χειρὶ τοῦτο ταύτης ἀπεσπάσατο, ζημίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν τῇ μεγάλωνύμφῳ ταύτῃ Λαύρᾳ προξενήσας. Καὶ ἦν οὕτω διακείμενον τὸ μετόχιον τοῦτο μέχρι καιροῦ· ὁ δὲ κατὰ τόπον γνησίως καὶ νομίμως προϊστάμενος ἱερώτατος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως κύρ Νεόφυτος, ὑπερτιμος καὶ ἔξαρχος παντὸς Αἰμημόντου, ὁ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος, θεόθεν ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπαρχίαν καὶ τοὺς οἴακας αὐτῆς Πνεύματι ἁγίῳ ἐχειρισθεὶς, ἤρρεσεν αὐτῷ φιλαγάθως, καὶ ὡς εἰπεῖν φιλοθέως μᾶλλον ἢ φιλανθρώπως, ἐκουσίᾳ βουλή καὶ αὐθαιρέτῳ γνώμῃ καὶ προαιρέσει, τοὺς πατέρας ὄρων

πενθοῦντας καὶ σκυθρωπάζοντας ἐπὶ τῇ κατειληφύᾳ αὐτοὺς στερήσει, τὸ διστώως συνάψαι καὶ τὸ πρόρω ἐγγύς ποιῆσαι καὶ ἴαμα ἐπινοῆσαι τῇ περὶ ταῦτα προσηλεία* ἀνάλογον, οἷα φιλόστοργος πατήρ. Καὶ δὴ τὸ διαληφθὲν τοῦτο μετόχιον, τὸ μικροῦ ἀποσπασθὲν τῆς συναφείας καὶ ὑποταγῆς τῆς ἐπισήμου Λαύρας, εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς ἔνωσιν ἐπανήγαγε καὶ δι' ἀρχιερατικοῦ αὐτοῦ γράμματος εἰς ἣν ἔσχον πρότερον συμφυῖαν ἀποκατέστησε καὶ κατησφαλίσατο δι' οἰκιοχείρου αὐτοῦ ὑπογραφῆς, καὶ ἀφῆκε τὸ μετόχιον τοῦτο ὡς καὶ πρότερον· ὑποταγῆς δὲ λόγῳ καὶ εὐπειθείας σημεῖον ἔστερξαν καὶ ὑπέσχοντο πάντες οἱ ἀπὸ τῆς μεγάλης Λαύρας πεμφθέντες ἐν τῷ αὐτῷ μετοχίῳ πατέρες, ὡς ἐκ προσώπου πάσης τῆς ἐκείνων συνάξεως, ἀποδιδόναι καθ' ἕκαστον ἑνιαυτὸν ἄσπρα χιλιάδας τρεῖς, ὃ ἔστιν ἐτήσιον ἢ ἐμβατοίκιον, καὶ διάγειν μετ' αὐτοῦ εἰρηνικῶς τοῦ λοιποῦ, μνημονεύειν τε καὶ τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, τελουμένων τῶν θείων καὶ ἱερῶν προσευχῶν. Ἐντεῦθεν καὶ τούτων δεηθέντων τῆς παρ' ἡμῶν ἐπικυρώσεώς τε καὶ ἀσφαλείας καὶ ἀμεταπτώσεως ἐφ' οἷς ἔστερξαν τε καὶ ὑπέσχοντο, τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἢ μετριότης ἡμῶν ἀποδεξαμένη ὡς εὐλογον οὔσαν καὶ δικαίαν καὶ εὐπρόσωπον, γράφει συνοδικῶς καὶ διὰ τοῦ ἡμετέρου τούτου πατριαρχικοῦ σιγιλλώδους γράμματος ἐν ἀγίῳ παρακελεύεται Πνεύματι, γνώμη τῶν ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ ἐκκλησία αὕτη ἢ ἐπ' ὀνόματι τιμῆς ἐξυμνουμένη τοῦ ἀγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου, ἢ ἔνδον οὔσα τῆς Ἀνδριανουπόλεως, μετὰ καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἐνορίας καὶ τῶν λοιπῶν προ-

* νοσηλεία;

σόντων αὐτῇ καὶ ἀφιερωμάτων, εἴη καὶ λέγοιτο μετόχιον τῆς διαληφθείσης σεβασμίας βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τῆς Λαύρας, δεσποζόμενον καὶ διοικούμενον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτῆς, πεμπομένων ἐκεῖθεν, κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῶν, εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν τοῦ ἀγίου Στεφάνου ἀνθρώπων ἰδίων, παρεχομένων εὐπειθῶς τὸ κατ' ἔτος ἐμβατοίκιον, ὡς εἵπομεν, τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας πρὸς τὸν κατὰ τὸν διαληφθέντα μητροπολίτην ἱερώτατον Ἀνδριανουπόλεως κύρ Νεόφυτον νῦν, καὶ τὸν μετ' αὐτὸν κατὰ καιρὸν ἐσόμενον, ἄσπρα χιλιάδας τρεῖς σῶα καὶ ἀνελλιπῆ, ἀναντιρρήτως καὶ ἀπροφασίστως, καὶ μνημονεύειν ὑπ' αὐτῶν τὸ ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ ὄνομα, ὡς ἔθιμον καὶ κανονικόν, (παρα)* μηδενὸς τῶν ἱερωμένων ἢ λαϊκῶν τολμῶντος ἐναντιωθῆναι καὶ ἀντειπεῖν ὅλως καὶ ἀντιπροᾶξει τῇ ἡμετέρα ταύτῃ πατριαρχικῇ καὶ συνοδικῇ ἀποφάσει, ἐν ἐπιτιμίῳ φρικτῷ παιδείας, ἀργίας τε καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου, πατρικῶν τε καὶ συνοδικῶν ἀρῶν. Ὅθεν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν συνοδικὸν σιγιλλώδες γράμμα, εἰς βεβαίωσιν καὶ ἐπικύρωσιν καὶ μόνιμον ἀσφάλειαν τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Στεφάνου, πρὸς τὴν ἀγιώνυμον Λαύραν, ἐπὶ τῷ εἶναι ὑπ' αὐτὴν ἀναφαιρέτως καὶ ἀναποσπάστως ἕως οὔ ὃ ἡλιος ἐφορᾷ τὰ πάντα, ἀναντιρρήτως καὶ ἀναμφιλέκτως.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αἰχνα', ἰουλλίῳ, ἰνδικτιῶνος Δ'.

ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

λείπουσιν ἀρχιερέων ὑπογραφαί

* ἢ λέξις "παρά,, παρέλκει.

ΕΠΙΜΕΤΡΟΝ

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν 9 καὶ 10 σελίσι τοῦ βιβλίου τούτου γραφομένων, ἐκδίδωμι, διορθωθεῖσαν εἰς τὰ πρόδηλα σφάλματα, τὴν ἐπ' οὐδενὸς θεσμοῦ βασιζομένην ἀπόφασιν τοῦ πατριάρχου Παρθενίου τοῦ Νέου (τοῦ Ὁξέως) περὶ ἀπομακρύνσεως τοῦ Νεοφύτου Ἀδριανοπόλεως ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ, ὃν μὴ θέλοντα παραιτήσασθαι αὐτὴν ἔπαυσε καὶ καθήρεσε.

ΣΥΝΟΔΙΚΟΣ ΤΟΜΟΣ

Μεγαλοπρεποῦς ἀνδρὸς καὶ βασιλικῆς τῷ ὄντι φιλοτιμίας τὸ μεγαλοψύχως ἐκτίννειν εὐεργεσίας καὶ χάριτας πρὸς τοὺς εὐγνωμόνως διατιθεμένους καὶ πολλὰς τοιαύτας ὁμολογεῖν αἰρουμένους λαμπρῶ τῇ φωνῇ καὶ φαιδρῶ τῷ προσώπῳ κηρύσσειν εὐεργέτας· προδιδάσκει γὰρ ἡμᾶς τοῦτο καὶ ὁ εὐαγγελικὸς ἀλλογενῆς, ὅς, τῆς λέπρας ἀποκαθαρθείς, ἔδωκε δόξαν τῷ Θεῷ ἐφ' ἣ ἔλαβεν εὐεργεσία, τῶν λοιπῶν ἐννέα ὡς ἀχαρίστων κατακριθέντων. Καὶ γάρτοι τὰ καλὰ, ὡς φασιν, ἐπαινούμενα αὕξεσθαι πέφυκε, δένδρου δίκην ἀγλαοκάρπου· ἢ παρὰ τῆς εὐεργεσίας ἀρετὴ τοῖς πᾶσι φαίνεται γνωριζομένη, ἡμεροῖ δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια· δύναμιν κέκτηται τοσαύτην ἢ εὐεργεσία πρὸς εἰδότας, ἥκιστα ὄντων θηριογνώμων ἀνδρῶν τῶν φύσει ἀντιθέστων, πονηρῶν τὸν τρόπον, μοχθηρῶν τὸν βίον, ταυτὸν ἐστὶ τὸ ὄφιν τρέφειν καὶ πονηρὸν εὐεργετεῖν· καιροῦ δὲ ἐ-

πιλαβόμενον τὸν ἰὸν ἐκχέειν τιτρώσκειν τε* τὸν εὐεργέτην οὐκ ἀπαναίνεσθαι, καὶ κῆνα μυθικὸν εἰς βόθυνον ἐμπεσόντα τοῖς ὁδοῦσι δακεῖν τὸν ἀνασῶσαι βουλόμενον.

Τὰ παραπλήσια τούτοις ἀπέβη καὶ πρὸς τὸν δι' ἄκραν πατρικὴν φιλοστοργίαν καὶ εὐσπλαγγνίαν τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου κυρίου Παρθενίου ἀξιωθέντα διάδοχον γενέσθαι τῆς αὐτοῦ μητροπόλεως Ἀνδριανουπόλεως Νεόφυτον, μετὰ τὸ ἀναῖξαι αὐτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἀγαγεῖν ἐκ νέας ἀναθρέψαι καὶ διδάξαι ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ, καὶ κατακοσμήσαι τιμῇ καὶ δόξῃ ἐκκλησιαστικῇ καὶ καταστήσαι δακτυλοδεικτούμενον ὡς ἓνα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπισήμων, χειροτονηθέντα μὲν γνησίως μητροπολίτην, οὐ μὴν δὲ καταστάντα κύριον αὐτῆς καὶ δεσπότην καὶ ἐξουσιαστήν, ἀλλ' ὥστε σινάγειν κατ' ἐπιτροπὴν** τὴν πρόσσodon τῆς ἐπαρχίας καὶ ἐχειρίζειν πρὸς τὸν παναγιώτατον ἅπασαν σῶαν καὶ ὀλόκληρον, καὶ ἀρκεῖσθαι μόνον αὐτὸν τῆς ζωαρκειᾶς αὐτοῦ καὶ τῆς μητροπόλεως χρειώδους δαπάνης, ἐπ' οὐδενὶ ἄλλῳ περισσοτέρῳ, δίχα προφάσεως καὶ μεμψιμοιρίας τινός, δουλεύειν πιστῶς καὶ ὑπηρετεῖν ὀρθῶς καὶ ἀγαπᾶν εὐλικρινῶς τὴν αὐτοῦ παναγιότητα καὶ πείθεσθαι αὐτῷ κατὰ πάντα ὡς πατρὶ καὶ κηδεμόνι καὶ εὐεργέτῃ αὐτοῦ. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν οὖν τότε ἐπὶ τῆς πρώτης ἐπατριαρχεῦ πατριαρχείας, ὁ Νεόφυτος, λευκὸν περιβαλλόμενος κώδιον, διέκειτο οὕτω πως, ὑποταγὴν ἐνδεικνύμενος καὶ εὐπειθείαν, τὰ τῆς ἐπαρχίας δίκαια παρέχων εὐμαρῶς πρὸς τὸν παναγιώτατον· τοῦ δὲ εἰς ἔξορίαν ἄδικον πα-

* τιτρώσκοντο ἔχει ὁ κώδηξ.

** κατ' ἐπίτροπον ὁ κδξ.

ραπεμφθέντος καὶ πεπονθότος οἷα Θεὸς ἐπείραζε τὸν πρῶτιστον ἐν πατριάρχαις Ἀβραάμ, καίτοι τὸ μετὰ ταῦτα τὴν αὐτὴν εὐνοίαν ἐσχηκότος καὶ καλὴν φροντίδα ἐπὶ τῷ ἀνασυστῆσαι τὸν Νεόφυτον, συγχωρῆσαι δὲ αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῶν οἴκοθεν καταναλῶσαι τὰ πρὸς χρείαν βεβαιώσεως τῆς αὐτῆς μητροπόλεως· τοῦτο δὲ τὸ νέον φυτὸν, ταῦτα πάντα ὄπισθεν ἀπορρίψας καὶ χύδην ἠγησάμενος, ἠμέλησε δὲ αὐτῷ οὐδὲν, ὡς ἀμνήμων καὶ ἀχάριστος κατὰ τοῦ ἄλλου μαννοδόχου καὶ τροφέως αὐτοῦ γογγύσας, καὶ παρ' αὐτῷ τέθνηκεν ἡ χάρις ἐλεηθεῖσα· ὅς δὴ οὐ μόνον τὰ ἀμφὶ τὴν μητρόπολιν ὤκειοποιήσατο, ἀλλὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἄλλα τῶν χρημάτων, φλωρία δηλαδή, κειμήλια πολυτελῆ, ἀξιοτίμητα εἶδη*, καὶ πράγματα ἀδεῶς ἐσφετερίσατο καὶ ἀπανθρώπως, Θεοῦ φόβον μακρὰν ἀποβαλὼν καὶ ἀνθρώπων ἀναξιοπαθῆ ὑπόγον ἐφ' οἷς ἠχαρίστησεν, ὡς ἀμνήμων, μηδαμῶς ἐλογίσατο ἀναισθητῶν. Ἐπανελθόντος δὲ τοῦ παναγιωτάτου τούτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου καὶ ἀπὸ ὑπερορίας ἐπανακάμψαντος, ἔλεει καὶ χάριτι τῆς σωστικῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας, ἡ τούτου συμπαρατυχοῦσα σύνοδος παμμιγῆς ἀρχιερέων καὶ κληρικῶν καὶ ἀρχόντων, κατιδοῦσα τὸ περὶ τὸν Νεόφυτον ἀχάριστον καὶ ἀπάνθρωπον καὶ ἀμνήμον καὶ σκληρὸν καὶ ἀνάλητον ἐν οἷς παρεδείξατο πρὸς τὴν φιλάνθρωπον εὐεργετικὴν διάθεσιν καὶ πατρικὴν καὶ φιλόστοργον εὐνοίαν, καὶ τὴν πρὸς πάντα τὰ καλὰ ἐπιρρηπῆ προθυμίαν καὶ μεγαλοψυχίαν τοῦ παναγιωτάτου τούτου ἡμῶν αὐθέντου καὶ δεσπότη, κατεψηφίσατο δικαίως καὶ ἀπεφῆνατο εὐλόγως ἵνα, ἡ μητρόπολις αὕτη Ἀνδριανουπόλεως διαμένῃ ἀναποσπαστῶς καὶ ἀναφαιρέ-

* ὁ κδὲ ἔχει "ἤδη." ἀλλὰ καὶ πλείστα ἐν τῷ γράμματι λάθη παρατηροῦνται τεκμήρια τῆς τοῦ γραφέως ἀμαθίας.

τως, ὡς καὶ πρότερον, ὑπ' ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν καὶ δεφένδουσιν τῆς παναγιότητος αὐτοῦ, ἀπελαθέντος τοῦ Νεοφύτου ὡς παρειακτοῦ· καὶ ταύτην ἐπεβεβαιώσατο διὰ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν γραμμάτων, ἃ δὴ καὶ σώζονται μέχρι τῆς δεῦρο ἐν ταῖς παναγίαις αὐτοῦ χερσίν· εἰς δὲ τὸ ἑμετέπειτα διὰ κοινῆς προσκλήσεως ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς προσκληθέντι ἀπὸ τῆς Μπογδανίας, πρὸ τοῦ ἀναδεχθῆναι τὴν οἰκουμενικὴν ἐπιστασίαν, ἐνεχειρίσαντο τὰ βεβαιωτικὰ συνοδικὰ ἐπὶ τῷ εἶναι τὴν μητρόπολιν πάλιν ὑπ' ἐξουσίαν αὐτοῦ ἀναπόσπαστον καὶ ἀναφαιρέτον, ὡς ἴδιον αὐτοῦ κτήμα καὶ προἶγμα, μηδεμίαν ἔχοντας τοῦ Νεοφύτου ἐλπίδα ἀποκαταστάσεως περὶ τὴν αὐτὴν μητρόπολιν, οὐθ' ὅλως προσδοκίαν τινά, μήτε γὰρ, ξένου ὄντος καὶ ἀλλοτριίου. Εἰ δὴποτε τὸν Νεόφυτον τοῦτον τολμῆσαι εἰπεῖν τι καὶ στόμα δικαιολογίας ἀνοῖξαι γογγυσμοῦ γούν καὶ ψιθυρισμοῦ, ἀπεφάνθη τότε εἶναι ὑπὸ τελείαν καθάρσεων καὶ ποινάλιαν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τιμωρίαν ἀρχοντικὴν, καὶ ἀναδέχεσθαι καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ παρεμπεσοῦσαν ζημίαν πᾶσαν τὴν σύνοδον· ἦντινα ὡς εὐλόγον οὖσαν καὶ δικαίαν ἀπόφασιν, ἐπὶ τῆς συγκροτηθείσης πανδημεῖ συνελεύσεως ἀρχιερέων, κληρικῶν αἰρεθέντων, * καὶ ἀρχόντων τῆς πολιτείας, ἐπὶ ἀναπτύξει καὶ ἀνακρίσει πολλῶν ἐπιφυέντων τότε ζητημάτων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἐπεκύρωσάν τε καὶ ἐπεβεβαιώσαντο, παρεκελευσάμενοι αὐτὸν τὸν Νεόφυτον τέλεον ἀπέχειν αὐτῆς καὶ μακρὰν ἀφιστᾶναι· προσπεσόντα δὲ τῷ πολλάκις εὐποιήσαντι αὐτὸν καὶ εὐεργετήσαντι, εὐρεῖν τὴν παρ' αὐτοῦ θεόθεν ὁδηγηθεῖσαν ἀντίληψιν. Ὅστις οὖν αἰθίοπα σμήχειν αἰ-

* ἴσως "καθευρεθέντων," ὡς ἐγράφετο συνήθως.

ρευσιάμενος κατεψεύσατο και παροποιήσατο τὰ τῆ συνόδῳ δόξαντα και ἀποφανθέντα και κριθέντα, ὡς ἄνους και ἄγνωστος και δόξη κενῆ κατεχόμενος και τὰ ἀνύπαρκτα φανταζόμενος, μὴ μόνον οὐ κατεδέξατο παραγενέσθαι και ἐμφανισθῆναι τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ ἡμῶν τούτῳ δεσπότη και δεῖξαι τὴν προσήκουσαν ὑποταγὴν και εὐπειθειαν, τὸ τῆς ταπεινώσεως σημεῖον, και ἀνανεῶσαι τὸ παρ' αὐτοῦ σύνηθες ἔλεος, ἀλλὰ και κρυπτόμενος διατελεῖ ἐνεδρεύων, ἢ μᾶλλον συνεδρεύων τοῖς ἐχθροῖς τῆς Ἐκκλησίας και ἀνθισταμένοις αὐτῇ, πειρώμενος, εἰ δυνατὸν, ἀσελήνω νυκτὶ κατατοξεῦσαι ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον ἐξάπινα καιοῖαν βαλεῖν, οὐτιδανὸς ὢν και ἀχρεῖος. Ἐχρῆν δ' ἐχρῆν λαβεῖν τὰ ἐπίχειρα τῆς μηχανῆς τῶν ἀραχνιαίων ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ· ἀλλ' ὅμως, τό γε νῦν ἤκον, μακροθύμως ἠνέγκαμεν και φιλανθρώπως μένειν αὐτὸν ὡς τὴν ἐν ἀμπελῶνι τοῦ Εὐαγγελίου συκὴν σκάψαι, ἣτοι ἐπιμεληθῆναι, και βαλεῖν κόπρια, ἐὰν δὲ μὴ καρποφορήσῃ και εἰς εὐπειθειαν ἤξει, πάντως τῇ ἀξίῳ τῷ λόγῳ ἐκκοπήσεται.

Και δὴ, γνωμοδοτοῦντες ἡμεῖς ἀπαξάπαντες ἀποφαινόμεθα, ἵνα, εἰ ἔλθῃ σωματικῶς, και εὐθύς δώῃ πρὸς τὸν παναγιώτατον ἡμῶν δεσπότην ἔγγραφον παραίτησιν τῆς μητροπόλεως Ἀνδριανουπόλεως, ἣν οὐδέποτε ἐκτίσατο κυρίως οὔτε ἐπέσχεν αὐτὴν δεσποτικῶς, και προσπέσῃ* τοῖς πατριαρχικοῖς οἰκτιρμοῖς, ἐπὶ τῷ εὐρεῖν ἔλεος και ἀνάπαυσιν, ἢ ἐξαναστῆναι τοῦ καταλύματος, ἐν ᾧ εὐρίσκειται και ἀποδημῆσαι εἰς τινα τόπον μακρὰν πρὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κἀκεῖσε

* ὁ κδὲ ἔχει προσπεσεῖν. Ὁ γραφεὺς ἀμαθέστατος πάντων τῶν τῆς ὑψηλίου γραφῶν και αὐτὸ τὸ "τόμος ἀπελύθη ἡμῖν," τὸ τότε πάγκοινον ἔγραψεν ὁ δεῖλαιος "ἀπελάθη,...

τὰς διατριβὰς ποιεῖν ἀμεταβιβάστως, ἢ παρὰ ταῦτα διακείμενον, καθαιρεῖσθαι και τοῦ ἀρχιερατικοῦ χαρίσματος ἀπογυμνοῦσθαι, ἀκαμπῆ δὲ μέιναντα μέχρι τούτου ἀπελαύνεσθαι και βασιλικῇ χειρὶ τῆς μεγαλοπόλεως και τῶν πέριξ αὐτῆς, και μένειν αὐτὸν ὡς βάρτραχον ἐκ Σερίφου ἢ Ἰχθύων ἄφωνον και ἀναπολόγητον. Ὅθεν και ὁ παρὼν συνοδικὸς τόμος ἀπελύθη ἡμῖν, και κατεστρώθη, εἰς ἔνδειξιν και ἀσφάλειαν, ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ κώδικι τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αχν', ἰαννουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος Γ'.

Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΓΓΡΑΦΗ ΚΑΤΑ ΜΑΡΤΙΟΝ ΚΑΙ ΑΠΡΙΑΙΟΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1913

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ ΤΟΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΑΣΙ ΤΗΝ ΔΑΠΑΝΗΝ ΤΗΣ ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΣ

ΛΑΘΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΡΙΣΙΜΑ

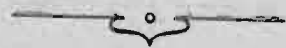
σελ. 41 στίχῳ 30 ἀντὶ ἘρρωσΑ, γράφε Ἐρρωσο.

σελ. 42 στίχῳ 11 ἀντὶ χειΑογράφῳ γράφε χειΡογράφῳ

σελ. 42 στίχῳ 14 ἀντὶ ἰδιόρΡαπτοι, γράφε ἰδιόΓραπτοι.

ΠΙΝΑΞ ΚΑΘ' ΤΛΗΝ

- Εἰδήσεις περὶ Νεοφύτου σελ. 6—28
 Ἐπιστολαὶ Παΐσιου Λιγαρίδου πρὸς τὸν Νεό-
 φυτον καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισις 28—32
 Ἐπιστολαὶ τοῦ τσάρου Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτς
 πρὸς Νεόφυτον 33—35 (ἐξεδόθη ἐν τῷ Γ'
 τόμῳ τῶν Πατριαρχικῶν ἐγγράφων, τῶν
 ἐκτυπωθέντων προνοίατοῦ πατριάρχου Ἰωα-
 κείμ Γ', ἐπιστασία Καλλινίκου Δεληκάνη
 τοῦ νῦν μητροπολίτου Βερροίας)
 Ἐπιστολαὶ Νεοφύτου πρὸς δύο πατριάρχας
 Ἱεροσολύμων 36—41
 Γράμμα σιγιλλιώδες περὶ τοῦ ἐν Ἀδριανου
 πόλει ναοῦ τοῦ ἁγίου Στεφάνου, μετοχίου
 τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Λαύρας 42—45
 Τόμος συνοδικὸς ἐναντίον Νεοφύτου Ἀδρια-
 νοπόλεως, οὐ παραχωρήσαντος τῷ πατρι-
 ἀρχῇ Παρθενίῳ τὰ τῆς ἐπαρχίας εἰσοδή-
 ματα 46—51
 Ἐπανορθώσεις κρισίμων σφαλμάτων 51
 Πίναξ καθ' ὕλην 52
 Ἀναγραφὴ περιεχομένων ἀλφαβητικῇ 53—55.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΑΝΑΓΡΑΦΗ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

- Ἅγιος Στέφανος (Ἀδριανοῦ πόλεως) σελ. 42—45
 Ἅγιου (ἰδὲ Παναγίου)
 Ἅγιου Στεφάνου ναὸς 19
 Ἀγραφα (Θεσσαλίας) 15
 Ἀδριανοπόλει (ἐν) κουτία Παναγ. Τάφου 41
 Ἀδριανόπολις προσωρινὴ πρωτεύουσα 19
 ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΙΣ ἐν γένει 5, 6, 7, 9, 10, 11, 13, 17, 18, 19, 20,
 26, 27, 28, 42—45, 47.
 Ἀδριανοῦ πόλεως σχολεῖον 19
 Ἀθανάσιος (ὁ ἐν τῇ Λαύρᾳ) 43
 Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος 20
 Ἀλέξιος Μιχαήλοβιτς ὁ τσάρος 9
 ΑΛΕΞΙΟΥ ΤΣΑΡΟΥ ἐπιστολὴ πρὸς Νεόφυτον 33—35
 Ἀνανίας ἱερομόναχος 15
 Ἀνανίας Σιναΐτης 22
 Ἀναστάσιος Παντοδύναμος (ὁ Θεσσαλονίκης) 19
 Ἀντάνιος ἡγεμὼν Βλαχίας 32
 Βαρλαάμ 23
 Βάρνης μητροπολίτης 31
 Βιβλιοθήκη Μόσχας 6
 Βιδύνη 12
 Βλαχία 11
 Βλαχίας ἡγεμὼν Ἀντώνιος 32
 Βουκουρέστιον 25
 ΒΟΥΚΟΥΤΡΕΣΤΙΟΥ ΘΛΙΒΕΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ 28 καὶ ἐξῆς.
 Βραΐλα 11
 Βρασοβδν 24, 25
 Γαβριήλ Χίου 31
 Γερμανὸς ὁ Λοκρὸς, ὁ Νύσης 6, 7, 9, 11, 12, 13, 21, 25, 26
 Γιαννούλης (Εὐγένιος Αἰτωλὸς) 14
 Γούβα (Ἀγράφων) 15
 Γρηγοράσκος 32
 Διονύσιος πατριάρχης ὁ Βαρδαλῆς 22, 24
 Διονύσιος πατριάρχης ὁ Μουσελήμης 20
 Δοσίθεος Ἱεροσολύμων 6, 8

- Δοσιθέφ 'Ιεροσλ. ἐπιστολαὶ 38—41
Δούκας ἡγεμῶν Μολδαβίας 32
Ἐλασσῶν 26
Εὐγένιος (ιδὲ Γιαννούλην)
Ζαχαρίας 16
Ἡπειρος 6
Θεόκλητος Θεσσαλονίκης 31
Θεολογικαὶ συζητήσεις 23
Ἰάσιον 7
Ἰσμαηλίου Ἁγιοταφ. μετόχιον 11
Ἰωάννης Καρυοφύλλης 6, 7
Ἰωαννίκιος πατριάρχης ὁ Λίνδιος 10, 31
Ἰωάννινα 26
Καλλίνικος πατριάρχης ὁ Ἀκαρνᾶν 17
Καντακουζην'ς Κωνσταντίνος 25, 29
Καρυοφύλλης (Ἰωάννης)
Κιγάλας 22, 24
Κλήμης Χαλκηδόνος 17
Κύζικος 7
Κυζίκου μητροπολίτης εἰς Ἰωάννινα 26
Κύριλλος 26
Λαμπρινὸς πρόκριτος Κυζίκου 7
Λαύρας (ἐν Ἀγίῳ Ὄρει) μονὴ 18, 43—45
Λιγαρίδης Παΐσιος 16, 27, 28, 33
Μακάριος Ἀντιχείας 17
Μαρσελῆνος ἰατρὸς 29
Μαρωνείας μητροπολίτης 21
Μεθόδιος πατριάρχης ὁ Μορώνης 20
Μελέτιος Ἀθηνῶν 17, 20
Μολδαβίας ἡγεμῶν Δούκας 32
Μπογδανία 49
Μπούγνιας βεστιάρης 29
Μόσχας βιβλιοθήκη 6
Νεκτάριος Ἱεροσολύμων 6, 9, 22
Νεκταρίφ ἐπιστολὴ 36
ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΛΕΩΣ ἐν ὄψ τῷ βιβλιδίῳ—Ἐπιστολαὶ
αὐτοῦ αὐτόγραπτοι 36—41—Ἐπιστολαὶ πρὸς αὐτὸν ἐν ὄψ ἢ ἐν
ἀποσπάσμασιν 7, 8, 11, 12, 13, 14—16, 21, 22—24, 26, 28—35
Νεόφυτος Κρήτης ὁ Πατελάρος 23, 25
Νίκων πατριάρχης Μόσχας 34
Οὐγκρία 23

- Παΐσιος Ἀλεξανδρείας 17
Παΐσιος Ἱεροσολύμων 31, 41
Παΐσιος Κωνσταντινοπόλεως 31
Παΐσιος (ιδὲ Λιγαρίδην)
Παναγίου Τάφου κουτία (ὑπὲρ τοῦ) ἐν Ἀδριανούπολει 41
Παρθένιος πατριάρχης ὁ Μογιγάλος 16
Παρθένιος πατριάρχης ὁ Ὄξυς 9, 10, 46
Πετρὴ καπιῦ (Πετρίου πύλη) 21, 22
Πολίτης 21
Προϊλάβου (Βραΐλας) μητροπολίτης 11
Προύσης μητροπολίτης 31
Σκεπαστὸν χωρίον Θράκης 22
Συζητήσεις θεολογικαὶ 23
Σχολεῖον Ἀδριανούπολεως 19
Τετάρτης Θεοτόκου μονὴ 15
Τόρνοβον 11
Φαιαρίου πύλαι 21, 22
Φιλιππόπολις 11
Φιλίππου μητροπολίτης 21
Χειροτομία διακόνων (ἐν Ἀδριανού πόλει) 18
Χρ'σανθος διδάσκαλος (ἐν Ἀδριανού πύλει) 26.

 SISMANOGLIO
MEGARÒ